

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

**ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը պետական պատվերի և ծրագրերի կատարման
նպատակով պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային
մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և
օգտագործման նկատմամբ վերահսկողության արդյունքների վերաբերյալ**

ԸՆԹԱՅԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության իրականացման հիմքը. ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2008թ. գործունեության տարեկան ծրագրի 4.2 կետը և Վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2008 թվականի մարտի 25-ի թիվ 15 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը. Պետական պատվերի և ծրագրերի կատարման նպատակով ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման և բյուջետային մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման ուսումնասիրություն:

Վերահսկողության առարկան. ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցներ:

Վերահսկողության օբյեկտ(ներ)ը «ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն, քսանմեկ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններ (հիմնադիր՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն):

Վերահսկողության ծավալը. Հետևյալ ծրագրերը համարվել են էական և ընդգրկվել են վերահսկողությունում՝

- 2006-2007թթ. նախարարության ապարատի պահպանման ծախսեր՝ 1,078,278.2 հազ. դրամ (100%),

- 2006-2007թթ. հողերի բարելավման աշխատանքներ, 3,079,593.6 հազ. դրամ (40%),
- 2006-2007թթ. բույսերի պաշտպանություն՝ 765,085.0 հազ. դրամ (78.5%),
- 2006-2007թթ. անասնաբուծություն և հակահամաճարակային միջոցառումներ՝ 3,059,521.8 հազ. դրամ (65%),
- 2006-2007թթ. անտառային տնտեսություն 2,588,727.1 հազ. դրամ (100%),
- 2006-2007թթ. տոհմաբուծություն, սերմնաբուծություն 388,094.0 հազ. դրամ (100%),
- 2006-2007թթ. նախնական և միջին մասնագիտական կրթություն՝ 446,925.6 հազ. դրամ (100%),
- 2006-2007թթ. այլ ծախսեր՝ 3,222,692.0 հազ. դրամ (100%),
- Սահմանային հսկիչ կետերի կառուցում 256,704.8 հազ. դրամ (100%):

Վերահսկողության կատարման ժամկետը. 22.04.2008-24.06.2008թթ.

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Վերահսկողության իրականացման ընթացքում կիրառվել են դիտարկման, ստուգման և վերլուծության ձևը, ինչպես նաև՝ համապատասխանության, ֆինանսական և կատարողական վերահսկողության տեսակները (վերջին երկուսը՝ ընտրանքային):

Վերահսկողության իրականացման ընթացքում յուրաքանչյուր ծրագրի համար սահմանվել է էականության մակարդակ, ինչպես արժեքային իմաստով, այնպես էլ՝ արժեքից անկախ: Մասնավորապես, շինարարական և վերանորոգման աշխատանքները համարվել են մեծածավալ և ռիսկային, ելնելով դրանից կիրառվել է ընտրանքային ստուգման եղանակը: Արժեքային իմաստով ընտրվել են 50 մլն դրամ և ավելի պայմանագրային արժեք ունեցողները, իսկ արժեքից անկախ՝ ընդգրկվել են օբյեկտներ ըստ մարզերի և կատարված աշխատանքների տեսակի:

Ապացույցների ստացման մեթոդներից կիրառվել են փաստաթղթերի ու ակտիվների ստուգման, ընթացակարգի և գործընթացների ուսումնասիրության, հարցման և հաշվարկման մեթոդները: Իրականացվել է ֆինանսական հաշվետվությունների և համապատասխան տեղեկատվության տարրերի միջև փոխկապակցվածության և/կամ համեմատության վերլուծություն:

Ստուգման ընթացքում կիրառվել են ընտրանքի, տարբեր տվյալների (քանակական և որակական) համադրման մեթոդներ, կատարվել է նախապես պատրաստված հարցաշարով տարբեր փաստաթղթերի և տվյալների մանրամասն ուսումնասիրություն: Ստուգումներն իրականացվել են նաև ֆիզիկական /չափագրում, գույքագրում/ եղանակով:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել, ինչպես նաև վեր են լուծվել վերահսկողության դիտարկման և ստուգման փուլերում արձանագրված փաստերը:

Վերահսկողության արդյունքները՝

Հողերի բարելավման աշխատանքներ
Բնական կերհանդակների (արոտների) բարելավում և ջրաբքիացում

Ծրագրի իրականացման համար ՀՀ պետական բյուջեից նախատեսվել է հատկացնել 2006 թվականին 157,760.0 հազ. դրամ, 2007 թվականին՝ 300,000.0 հազ. դրամ: Փաստացի ծախսը կազմել է համապատասխանաբար՝ 157,755.9 հազ. դրամ և 299,849.5 հազ. դրամ:

Ծրագրի իրականացման նպատակն է ՀՀ առկա բնական կերհանդակների 28 հիմնական զանգվածները ենթարկել մոնիթորինգի, մեկ տարվա ընթացքում, ապահովելով դիտարկումներն ու հարցերը, որի արդյունքներով ներկայացնել բնական կերհանդակների բարելավման և ջրաբքիացման միջոցառումները՝ ըստ ուղղությունների:

Ծրագրով նախատեսվել է իրականացնել բնական կերհանդակների օգտագործման վիճակի գնահատում, մակերեսային բարելավման միջոցառումների իրականացում և արոտների օգտագործման համակարգում: Դրան զուգահեռ նախատեսվել է իրականացնել ջրաբքիացման համակարգի վերականգնման աշխատանքներ:

Հարկ է նշել, որ հատկացված միջոցների հաշվին իրականացվել է միայն համակարգի վերականգնման աշխատանքներ:

Հատկացված միջոցների հաշվին, նախիրը և հոտը ջրելու ճանապարհը կարճելու նպատակով 2006թ. իրականացվել է Կարմիր սարի, Վանաձորի, Վարդենիսի, Ապարանի շուրջ 15800 հա բնական արոտների, իսկ 2007 թվականին՝ Բերդի, Սարալճի, Երնջատափի, Ստեփանավանի, Վարդենիկի, Արայի, Իջևանի, Զուլաբարի, Սպիտակասարի ջրաբքիացման համակարգի վերանորոգման աշխատանքները:

2006-2007թթ. ընթացքում իրականացվել է 457,605.4 հազ. դրամի շինարարական աշխատանքներ, ընտրանքային եղանակով ուսումնասիրվել է 164,827.0 հազ. դրամի աշխատանքներ կամ 36 %: Ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ աշխատանքները կատարվել են բազմաթիվ խախտումներով, որի արդյունքում թույլ է տրվել հավելագրում, գումարով՝ 28,831.2 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե (աղյուսակ 1):

Աղյուսակ 1

h/h	Օբյեկտի անվանումը	Պայմանագրային գումարը	Հավելագրում	Հավելագրման տոկոսը պայմանագրային գնի նկատմամբ
1	Սպիտակասար	49,992.5	2,416.2	5
2	Սարալիճ	45,152.4	12,117.0	27
3	Ստեփանավան	69,682.1	14,298.0	21
	Ընդամենը	164,827.0	28,831.2	17

Կատարողական ակտերի համեմատությամբ թերի է իրականացվել փխրա-ժայռային և փափուկ բնահողի մշակման, բետոնի, հետադարձ լիցքի, պողպատյա խողովակների մոնտաժման, մետաղական ծածկի կոնստրուկցիաների և խողովակների ներկման, պողպատյա խողովակի նորմալ հիդրոմեկուսացման աշխատանքները:

Գյուղատնտեսական հողատեսքերի պահպանում, բարելավում և ինժեներական կառուցվածքների վերանորոգում

Ոռոգելի հողերի վիճակը բարելավելու և պահպանելու նպատակով 2007 թվականին նախատեսվել է իրականացնել Ապարանի 1.6 կմ երկարությամբ հեղեղատարի հունի մաքրման և հողաթմբերի ամրացման, Դիլիջան քաղաքի տարածքում Աղստև գետի հունի շուրջ 3 կմ հատվածի մաքրման ու ափերի ամրացման, ինչպես նաև Գեղարքունիքի մարզի Ձորագյուղի գյուղատնտեսական հողերի ջրաապահովվածության բարձրացման աշխատանքները:

2007 թվականի պետական բյուջեից ծրագրի իրականացման համար հատկացվել է 255,900.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է 255,876.9 հազ. դրամ:

Կատարված աշխատանքներից ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվել է Ձորագյուղի համայնքի ոռոգվող հողերի ջրաապահովվածության բարձրացման (1-ին հերթ) աշխատանքները: Աշխատանքների կատարման համար պայմանագիր է կնքվել «Գրիար» ՓԲԸ-ի հետ, գումարով՝ 119,013.1 հազ. դրամ: Կապալառու կազմակերպության կողմից նախագծով նախատեսված բնահողի վերականգնման աշխատանքներն իրականացվել են թերի: Թույլ է տրվել հավելագրում, գումարով՝ 4,757.6 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Գետերի և հեղեղատարների հունների մաքրման և ափերի ամրացման աշխատանքներ

2007 թվականին գետերի և հեղեղատարների հունների մաքրման և ափերի ամրացման աշխատանքների իրականացման համար պետական բյուջեից հատկացվել է 1,831,000.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է 1,811,321.5 հազ. դրամ:

Ընտրանքային եղանակով ուսումնասիրություն է կատարվել 9-ը օբյեկտներում, դրանց պայմանագրային գինը կազմում է 945,237.4 հազ. դրամ: Ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ շինարարական աշխատանքները կատարվել են բազմաթիվ խախտումներով և թերություններով, ինչի հետևանքով թույլ են տրվել հավելագրում, գումարով՝ 71,029.7 հազ. դրամ / աղյուսակ 2/:

Կատարողական ակտերի համեմատությամբ թերի են իրականացվել գաբիոնի շարվածքի, գաբիոնե հիմքերի իրականացման, բետոնային և շեպերի վերականգնման,

փափուկ բնահողի քանդումը թաց պայմաններում կողլիցով աշխատանքները: Ամբողջությամբ չեն իրականացվել գաբիոնի քարերի տեղափոխման, հողային թմբի մշակման և խտացման, նախագծով նախատեսված գաբիոնների կափարիչների մոնտաժման աշխատանքները, որը կասկածի տակ է դնում շարվածքի կայունությունը և կատարված աշխատանքների արդյունավետությունը:

Աղյուսակ 2

h/h	Օբյեկտի անվանումը	Պայմանագրային գումարը	Հավելագրում	Հավելագրման տոկոսը պայմանագրային գնի նկատմամբ
1	Արաքս գետ 22 ս/մ	105,400.5	5,540.2	5
2	Արաքս գետ 28 ս/մ	159,140.5	10,936.8	7
3	Արաքս գետ 29 և 29/1ս/մ	159,847.4	4,637.6	3
4	Հրազդան գետ /ՊԿ 308+00 - 336+00/	70,089.2	11,750.5	17
5	Հրազդան գետ /ՊԿ 289+00 - /301+00	69,008.0	13,733.9	20
6	Հրազդան գետ /ՊԿ 301+00 - 308+00/	50,964.0	6,753.0	13
7	Վեղի գետ /Ուրցաձոր/	58,899.6	2,943.1	5
8	Վեղի գետ / Եղեգնավան/	46,981.2	2,492.1	5
9	Ազատ գետ	224,907.0	12,242.5	5
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		945,237.4	71,029.7	8

Հողերի ագրոքիմիական հետազոտության և բերրիության բարձրացման միջոցառումներ

«Հողերի ագրոքիմիական հետազոտության և բերրիության բարձրացման միջոցառումներ» ծրագրով նախատեսված աշխատանքների իրականացման համար 2006 թվականին հատկացվել է 36,818.0 հազ. դրամ և 2007 թվականին՝ 42,288.0 հազ. դրամ:

2006-2007թթ. ծրագրի համաձայն «Ագրոքիմիական ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից իրականացվել է գյուղատնտեսական նշանակության հողերի ագրոքիմիական դաշտային և լաբորատոր հետազոտություններ: Արդյունքում կազմվել է և համայնքներին հանձնվել ագրոքիմիական քարտեզներ, որը օգտագործվում է պարարտանյութի արդյունավետ օգտագործման, հողերի բերրիության պահպանման ու վերարտադրության ապահովման, մշակաբույսերի բերքատվության բարձրացման համար: Տարեկան հետազոտել է 170-180 համայնքների հողատարածքներ:

2006-2007թթ. ծրագրով նախատեսվել է ագրոքիմիական փորձաքննության ենթարկել համապատասխանաբար՝ 179 և 170 համայնքների 55.1 և 50.0 հազ. հեկտար հողատարածքներ: Փաստացի մարզերից ներկայացվել է 21928 հողանմուշ՝ նախատեսված 22569-ի փոխարեն, կամ տարբերությունը կազմել է 637 հողանմուշ: Արդյունքում ավելի է ֆինանսավորվել 1,040.0 հազ. դրամ: $(637 \cdot 1632.7)$ _

Ծրագրով նախատեսվել է վերցնել 19768 հողանմուշ և կատարել 92910 փորձաքննություն: Յուրաքանչյուր հողանմուշ պետք է ենթարկվեր 4.7 անգամ փորձաքննության: Փաստացի մարզերից ներկայացվել է 25130 հողանմուշ, յուրաքանչյուրը ենթարկվել է 2.53 անգամ փորձաքննության: Ստուգմամբ փաստացի փորձաքննության թիվը կազմում է 63579 հատ: Կատարման մասին եզրակացությունների համաձայն ֆինանսավորումը իրականացվել է 92910 հատ փորձաքննության թվից, որը իրականում ավելի է փաստացի կատարված փորձաքննությունից՝ 29311-ով: Մեկ փորձաքննության գումարը կազմում է 304.8 դրամ կամ ավելի է ֆինանսավորվել 8,934.0 հազ. դրամ: Նախատեսված հողանմուշները և փորձաքննությունը պակաս կատարելու պարագայում, կազմակերպության կողմից հաշվետվությունները սխալ կազմելու հետևանքով, չկատարված աշխատանքների դիմաց պետական բյուջեից ստացել է նախատեսված ամբողջ գումարը:

2006-2007 թթ. գործունեության արդյունքում ՊՈԱԿ-ին ավելի է ֆինանսավորվել 9,974.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման ՀՀ պետական բյուջե:

Փորձաքննության, հաշվառման մատյանները վարվել են մատիտով, իսկ մատյանները համարակալված ու հաստատված չեն վերադասի կողմից, որի արդյունքում չի հիմնավորվում կատարված աշխատանքները:

Բույսերի պաշտպանության միջոցառումներ

2006-2007թթ. ՀՀ պետական բյուջեից բույսերի պաշտպանության միջոցառումներ իրականացնելու համար նախատեսվել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը հատկացնել համապատասխանաբար՝ 396000,0 և 300,000.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է 308,842.8 և 287,990.1 հազ. դրամ:

Ծրագրի նպատակն է հանրապետությունում իրականացնել առավել տարածված և վտանգավոր օրգանիզմների դեմ պայքարի միջոցառումներ: Ծրագիրը ներառում է երկու հիմնական բաղադրիչ՝ 1. պայքար մկնանման կրծողների դեմ, 2. պայքար մորեխների և ծղրիղների դեմ:

Նախարարության կողմից կազմված բույսերի պաշտպանության միջոցառումների ծրագրով 2006-2007թթ. հանրապետության մարզերում նախատեսվել է իրականացնել պայքարի միջոցառումներ համապատասխանաբար՝ 226453 և 188723 հա հողատարածքում, որից մկնանման կրծողների դեմ՝ 200000 և 160000 հա, մորեխների դեմ յուրաքանչյուր տարում՝ 10000 հա, անտառի վնասակար օրգանիզմների դեմ՝ 16453 և 18723 հա:

Ծրագրում նախատեսված պայքարի միջոցառումներ կատարելու համար չի նշվել օգտագործվելիք թունանյութի անվանումը, ուստի հաշվարկները իրականացվել է առավելագույն չափաքանակներով և կատարվել է խիստ մոտավոր հաշվարկ, ինչի արդյունքում ծրագրով ավելի է նախատեսվել և ֆինանսավորվել է շուրջ 100,361.0 հազ. դրամ

գումար, որից 83,300.0 հազ. դրամ հետագայում հողվածափոխության արդյունքում ուղղվել է այլ նպատակների կատարմանը:

Պայքարի միջոցառումները առավել արդյունավետ կազմակերպելու համար, անտառի վնասակար օրգանիզմների և մորեխների դեմ բույսերի պաշտպանության միջոցառումները, ծրագրի համաձայն պետք է կատարվեն ավիացիայի միջոցով, սակայն մորեխների դեմ պայքար իրականացվել է տրակտորային սրսկիչներով 5629 հա, 1100 հա համար նախատեսված թունանյութը ՀՀ գյուղնախարարի 2006 թ. հուլիսի 31-ի թիվ 146-Ա հրամանով հատկացվել է մարզերին, գյուղացիական տնտեսությունների միջոցով պայքար իրականացնելու համար, և միայն 500 հա է կատարվել ավիացիայի միջոցով, նախորդ տարիներից մնացած դեֆլուբենգուրան մնացորդ թունանյութով:

Այսպիսով, 2006թ. նախատեսված 10000 հա փոխարեն կատարվել է 7229 հա պայքարի միջոցառումներ, կամ պակաս՝ 2771 հա: 2007 թվականին մորեխների դեմ նախատեսված 10000 հեկտարից փաստացի պայքար է իրականացվել 5411 հա, որից 5000 հա տրակտորային սրսկիչներով, իսկ ծրագրով նախատեսված համայնքների ուժերով կատարվելիք 5000 հա-ի փոխարեն կատարվել է 411 հա, կամ պակաս՝ 4589 հա:

2006թ. մկնանման կրծողների դեմ պայքարը ծրագրով նախատեսված 200000 հա-ի փոխարեն կատարվել է 160668 հա, կամ պակաս՝ 39332 հա: 2007թ. մկնանման կրծողների դեմ պայքարը կատարվել է մարզերին անհատույց տրամադրված թունանյութերի միջոցով, որը կազմել է 123868 հա, կամ պակաս՝ 36132 հա:

Անտառային վնասատուների դեմ պայքար իրականացնելու համար 2006 թ. մայիսի 17-ին «Դանավիա» ՍՊԸ-ի հետ կնքվել է համաձայնագիր, որով նախատեսվել է կատարել 20000 հա բույսերի պաշտպանության ծառայություններ, գումարով՝ 132000,0 հազ. դրամ, փաստացի կատարվել է 19795 հա, կամ պակաս՝ 205 հա: Կատարված ծառայության վճարը կազմել է 130647,0 հազ. դրամ գումար: 2007 թվականին կնքվել է համաձայնագիր, որով նախատեսվել է իրականացնել 18723 հա պայքարի միջոցառումներ, գումարով 117954,9 հազ. դրամ, ինչն, ըստ ներկայացված կատարողական ակտերի ամբողջությամբ կատարվել է:

2006-2007թթ. նախատեսված աշխատանքների համար նախարարության կողմից յուրաքանչյուր տարվա համար ձեռք է բերվել 10000 և արրիվո տեսակի թունանյութ և 20000 կգ ցինկի ֆոսֆիտ (վաճառող՝ «Նատալի Ֆարմ» ՍՊԸ):

Պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրով և ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից կազմված ծրագրի, աշխատանքների իրականացման գնահատման չափանիշների համաձայն, ակնկալվել էր մինչև 2007թ. վերջը վերացնել մորեխների վարակվածությունը, իսկ մկնանման կրծողների քանակությունը կրճատել 2005թ. համեմատ 70 %-ով: Սակայն, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն ներկայացված տեղեկատվության համաձայն մորեխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունն ըստ մարզերի ունի

հետևյալ պատկերը. 2006 թվականին ուսումնասիրված 195067 հեկտարից մորեխներով վարակված էր 37220 հա, իսկ մկնաման կրծողներով՝ 157847 հա հողատեսքեր: 2007թ. ուսումնասիրված 207446 հա-ից մորեխներով վարակված էին 29790 հա, իսկ մկնաման կրծողներով՝ 177656 հա, այսինքն՝ ակնհայտ է, որ ծրագրով նախատեսված չափանիշները իրականությունից դեռևս հեռու են:

Անասնաբուժություն և հակահամաճարակային միջոցառումներ

Պատվաստուկներ և այլ հակահամաճարակային միջոցառումների համար անհրաժեշտ պարագաների ձեռք բերում

Հանրապետությունում անասնաբուժական հակահամաճարակային կայուն իրավիճակ ապահովելու, ինչպես նաև մարդկանց և կենդանիների վարակիչ հիվանդությունները կանխելու նպատակով ամենամյա հակահամաճարակային պարտադիր միջոցառումներ իրականացնելու համար 2006 թվականին պետական բյուջեից ծրագրի կատարման համար նախատեսվել և հատկացվել է 729,374.0 հազ. դրամ, 2007 թվականին՝ 843,814.0 հազ. դրամ:

2006 թվականին փաստացի ծախսը կազմել է ` 728,531.3 հազ. դրամ, 2007թ.-ին՝ 842,928.6 հազ. դրամ:

2005-2007 թթ. պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրով գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պատվաստումների հակահամաճարակային միջոցառումների մեջ նախատեսվել է ընդգրկել մարդկանց և կենդանիների համար առավել վտանգավոր 7 հիվանդություն՝ բրուցելյոզ, տուբերկուլյոզ, սիբիրախտ, դաբաղ, էմկար, պաստերելյոզ, ժանտախտ: Սակայն 2007թ. առանց հիմնավորման ծրագրում ավելացվել է ևս երեք հիվանդություն՝ բրադզոտ, խոզերի կարմրախտ և լեպտոսպիրոզ, դրանց դեմ իրականացվող միջոցառումների համար նախատեսվել է 45,361.8 հազ. դրամ:

2006-2007թթ. հատկացված միջոցների հաշվին ձեռք է բերվել 1,525,324.5 հազ. դրամի կենսապատրաստուկ և իրականացվել է շուրջ 23.1 մլն տարբեր տեսակի պատվաստումներ և ախտորոշում:

Հարկ է նշել, որ Ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից տրամադրված անասնագլխաքանակը չի համապատասխանում համայնքապետերի ներկայացրած թվերին:

2006-2007թվականներին պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին պատվաստանյութեր, անհրաժեշտ պարագաներ, ախտորոշիչ նյութեր ձեռք է բերվել «Կենսաարդ» ՍՊԸ-ից, սեփական արտադրության հակադաբաղային պատվաստանյութ՝ «Բիոֆայն» ՍՊԸ-ից, մեղուների վարիատոզ հիվանդության դեմ պատվաստանյութ՝ «Մուլտի Ագրո» ՍՊԸ-ից:

«Մուլտի Ագրո» ՍՊԸ-ից մեղուների վարիատոզ հիվանդության դեմ նախատեսված «ԲԻՊԻՆ-S» տեսակի պատվաստանյութի մատակարարումը պայմանագրով նախատեսված

ժամկետների խախտման համար չի գանձվել մատակարարման ենթակա, սակայն չմատակարարված ապրանքի գնի 0.05%-ի չափով տույժ, յուրաքանչյուր ուշացած օրվա համար գումարով՝ 333.8 հազ. դրամ:

2006-2007թթ. գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պատվաստումների՝ հակահամաճարակային միջոցառումների մեջ նախատեսված կենդանիների և մարդկանց համար առավել վտանգավոր 7 հիվանդության ցանկում մեղուների վարիատոզ հիվանդությունը չի ընդգրկվել և այն կենդանիների հիվանդությունների հսկողության պետական համակարգում (ԿՀՀՊՀ) չի գրանցվել: Սակայն նախարարությունը, հաշվի չառնելով փաստը, հատկացված միջոցներից կատարել է ոչ նպատակային ծախս: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը չի սահմանել հիվանդության առաջնայնությունը, հիմնվելով կենդանիների հիվանդությունների հսկողության պետական համակարգի արդյունքներին:

Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին ձեռք են բերվել սառնարաններ և կահավորվել շուրջ 325 համայնքների և մարզկենտրոնների անասնաբուժարանները, սակայն շատ համայնքներին և մարզկենտրոններին հանձնված պատվաստանյութը դեռևս պահպանվում են անհրաժեշտ պայմանների բացակայությամբ, որը հնարավոր է հասցնի դրանց որակական հատկանիշների կորստի: Շատ անասնաբույժներ չունեն պատվաստանյութի տեղափոխման համար նախատեսված հատուկ ճամպուրկներ:

Հավաստագրերի տրման գործընթացի ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ խախտվել է «Անասնաբուժության մեջ օգտագործվող կենսապատրաստուկների ՀՀ ներմուծման և արտահանման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 2005թ. հունիսի 21-ի թիվ 1088-Ն որոշմամբ սահմանված կարգի 6-րդ կետի պահանջը: 2007 թ. ընթացքում 550000 դոլառուսական արտադրության հակադաբադային պատվաստանյութ մատակարարվել է «Բիոֆայն» ՍՊԸ-ի կողմից, որը ներմուծող չէ և չունի համապատասխան հավաստագիր: Սակայն փաստը հաշվի չի առնվել. ապրանքն ընդունվել ու գումարը վճարվել է ամբողջությամբ:

2006թ. ԼՂՀ բաշխվել է 42,456.5 հազ. դրամի պատվաստանյութ, իսկ 2007թ.՝ 57,805.6 հազ. դրամի: ԼՂՀ-ին հատկացվող պատվաստանյութի և ախտորոշիչների ծախսման վերաբերյալ որևէ հաշվետվություն չի ներկայացվել և առկա պատվաստված գլխաքանակի վերաբերյալ չի տարվել հաշվառում, ինչը հիմք կհանդիսանար բաշխվող պատվաստանյութի հիմնավորվածությունը և նպատակայնությունը գնահատելու համար:

«Հանրապետական անասնաբուժական և ախտորոշիչ կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2006-2007թթ. իրականացված սերոմոնիտորինգի արդյունքների ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ 2006թ. վարակամբության լարվածության միջին հանրապետական ցուցանիշները կազմել են. Ա տիպի նկատմամբ՝ 24.6%, Օ տիպի նկատմամբ՝ 21.7%, Ասիա-1 տիպի

նկատմամբ՝ 6.9%: 2007թ. միջին հանրապետական ցուցանիշները կազմել են. Ա տիպի նկատմամբ՝ 11.1%, Օ տիպի նկատմամբ՝ 12.2 %, Ասիա-1 տիպի նկատմամբ՝ 41.5%:

Հարկ է նշել, որ գործող կանոնակարգի համաձայն, եթե վարակամերժության ֆոնը 50%-ից բարձր է, ապա առկա է վարակամերժության լարվածություն կամ ունի իմունիտետ, վարակամերժության ֆոնը 20%-50% կազմելու դեպքում համարվում է ռիսկի գոտի, 20%-ից ցածրի դեպքում համարվում է, որ վարակամերժության լարվածություն (իմունիտետ) չկա կամ պատվաստում չի կատարվել:

Աղյուսակ 3

2006-2007թթ. ՀՀ մարզերում անցկացված սերոմոնիտորինգի արդյունքները

ՀՀ մարզեր	2006թ. առաջին կիսամյակ			ՀՀ մարզեր	2006թ. երկրորդ կիսամյակ		
	«Ա»%	«Օ»%	«Ասիա»%		«Ա»%	«Օ»%	«Ասիա»%
Լոռի	25,6	17,3	1,6	Արարատ	30,4	25,8	10
Գեղարքունիք	12,3	6,3	0	Լոռի	11,2	3,9	0,9
Արագածոտն	18,8	12,3	0,8	Տավուշ	14,2	10,1	4,5
Արմավիր	33	17,4	4,7	Սյունիք	9,2	9,7	0,7
Շիրակ	52,6	46,1	14,7	Արմավիր	49,3	48	36,7
Արարատ	38,6	19,5	15	Շիրակ	61,3	57,6	29,3
Տավուշ	65,5	92,2	27,6				
Կոտայք	21	22,2	2,6				

ՀՀ մարզեր	2007թ. առաջին կիսամյակ			ՀՀ մարզեր	2007թ. երկրորդ կիսամյակ		
	«Ա»%	«Օ»%	«Ասիա»%		«Ա»%	«Օ»%	«Ասիա»%
Լոռի	18,1	19,2	78,5	Արարատ	16,8	13,8	54,6
Գեղարքունիք	10,5	18,5	64,4	Արագածոտն	23,3	25,9	47,2
Արագածոտն	15,3	20,9	77,5	Արմավիր	17,8	21	84
Արմավիր	24,8	21,9	91,7	Շիրակ	15,3	20,9	87,3
Շիրակ	10,3	14,6	84	Վայոց ձոր	6	1,6	24,8
Վայոց ձոր	8,2	11,3	45,4				

Ըստ մարզերի 2006-2007թթ. խոշոր եղջերավոր անասունների դաբաղ հիվանդության նկատմամբ հետապատվաստային վարակամերժության՝ առաջացած իմունիտետի լարվածության վերաբերյալ ամփոփ տեղեկատվությունը բերված է աղյուսակ 3-ում:

2006-2007 թթ. ընթացքում Գեղարքունիքի, Արագածոտնի, Լոռու, Արարատի, Կոտայքի, Շիրակի, Արմավիրի և Տավուշի մարզերում, իսկ Սյունիքում միայն 2006 թվականին վարակամերժության լարվածություն չի ապահովվել, կամ գտնվել է ռիսկային գոտում:

Նախարարությունը վերը նշվածի վերաբերյալ ներկայացրել է իրարամերժ տեղեկատվություն, ինչը կասկածի տակ է դնում կատարված աշխատանքի արդյունքը:

Համայնքի ղեկավարի պատվիրակված լիազորությունների իրականացում

«Անասնաբուժական ծառայություն, հակահամաճարակային միջոցառումների, կենդանիների հիվանդությունների կանխարգելման աշխատանքների կազմակերպման բնագավառում պետության կողմից համայնքի ղեկավարի պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ֆինանսավորում» ծրագրի համար պետական բյուջեից 2006թ. հատկացվել է 288,320.0 հազ. դրամ, 2007թ.՝ 384,000.0 հազ. դրամ: Փաստացի ծախսը կազմել է համապատասխանաբար՝ 287,230.5 հազ. դրամ և 383,240.0 հազ. դրամ: Հատկացված միջոցների հաշվին համայնքների և անասնաբույժների հետ 2006թ. կնքվել է 758, իսկ 2007թ. 802 «Անասնաբուժական սպասարկման մատուցման» պայմանագրեր:

Կատարված ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ ստեղծված անասնաբույժների խորհուրդ և դրանց հետ կնքված պայմանագրերը ունեն մի շարք խնդիրներ և բաց թողումներ, որոնք ունեն կանոնակարգման խնդիր, մասնավորապես՝ համայնքների անասնաբույժների հետ կնքվող պայմանագրերում չի նշվում տվյալ համայնքում առկա անասնազվիսաքանակը, որը պետք է ներկայացվեր համայնքապետի և համայնքի անասնաբույժի կողմից: Պայմանագրում չի նշվում անասնաբուժական միջոցառումների իրականացման ժամանակացույցը, համայնքներին հատկացվող պատվաստանյութի և պատվաստումների թվի վերաբերյալ տեղեկատվությունը, ինչը թույլ կտար ուժեղացնել հսկողությունը գործառույթի նկատմամբ: Համայնքային անասնաբույժներին վճարվող հաստատուն աշխատավարձը չի արտացոլում ծառայության մատուցման իրական ինքնարժեքը, քանի որ յուրաքանչյուր համայնքային անասնաբույժ պատասխանատու չէ գյուղատնտեսական կենդանիների հավասար գլխաքանակի համար, ինչը չի ապահովում մատուցվող ծառայության ակնկալվող որակը:

Ծրագրի իրականացման մեխանիզմների անկատարությունից ելնելով անհրաժեշտ է, որպեսզի ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը վերանայի ծրագրի իրականացման ուղիները և գտնի ավելի արդյունավետ ձև՝ պատվաստման միջոցառումները իրականացնելու համար:

Վերը նշված խնդիրների կանոնակարգումը կնպաստի մատուցվող ծառայությունների արդյունավետության ապահովմանը:

Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների լաբորատոր ախտորոշման և կենդանական ծագում ունեցող հումքի և նյութի փորձաքննության միջոցառումների իրականացում

2006 թվականին ծրագրով նախատեսված աշխատանքների կատարման համար «Հանրապետական անասնաբուժական հակահամաճարակային և ախտորոշիչ կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին (այսուհետ՝ ՊՈԱԿ) հատկացվել է 137,035.4 հազ. դրամ, ևս 30,579.2 հազ. դրամ (16,650.0 + 13,859.0) ավելացվել է «Թռչնի գրիպ» ծրագրից, 2007 թվականին՝ 190,328.4 հազ. դրամ, որից 36,000.0 հազ. դրամը հատկացվել է «Խոզերի աֆրիկյան ժանտախտի դեմ» ծրագրից:

Ծրագրի իրականացման նպատակն է՝ կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների հակահամաճարակային վիճակի բարելավումը, մարդու և կենդանիների համար հիվանդություններից բնակչության պահպանումը:

Կատարված աշխատանքների ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ ծրագրերի կատարման ժամանակացույցը կրել է ձևական բնույթ: 2006-2007թթ. ներկայացված հաշվետվությունների հիման վրա փաստացի չկատարված փորձաքննության դիմաց պետական բյուջեից ավելի է ֆինանսավորվել 56.5 մլն դրամ (2006 թվականին՝ 41.0 մլն դրամ և 2007 թվականին՝ 15.5 մլն դրամ):

2006 թվականին ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից «Թռչնի գրիպ» ծրագրով նախատեսված աշխատանքների իրականացման համար պայմանագրեր են կնքվել ՊՈԱԿ-ի հետ, գումարով՝ 30,579.2 հազ. դրամ, սակայն գումարները ծախսվել են ծրագրի հետ ընդհանրապես կապ չունեցող, գնված ապրանքների և կատարված աշխատանքների վճարման համար:

ՊՈԱԿ-ի հաշվեկշռում հաշվառվող տրանսպորտային միջոցներից 38-ը շահագործվել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության աշխատակազմի կողմից և այդ մեքենաների շահագործման համար 2006-2007 թվականներին կատարվել է 12,502.0 հազ. դրամի ծախս:

2006-2007 թվականներին ՊՈԱԿ-ում հրամանագրված, աշխատանքային պայմանագիր կնքած, կազմակերպության կողմից վարձատրվող 10 աշխատակից աշխատել են սննդամթերքի անվտանգության և անասնաբուժական պետական տեսչությունում:

ՊՈԱԿ-ը, ունենալով բավարար միջոցներ այն օգտագործել է այլ նպատակների համար, իսկ «Խոզերի աֆրիկյան ժանտախտի դեմ» ծրագրի իրականացման համար պետական բյուջեից ստացել է 36 մլն դրամ լրացուցիչ գումար:

ՀՀ կառավարության թիվ 1108-ն որոշմամբ սահմանված հավելվածով պետք է իրականացվեր համայնքների խոզերի ընդհանուր գլխաքանակի 10%-ի արյան մնուշառում: Բոլոր հարկադիր մորթի ենթարկված խոզերից վերցված արյան շիճուկը և ախտաբանական մնուշները պետք է ուղարկվեր ռեֆերենտ լաբորատորիա, սակայն 2007 թվականի երկրորդ կիսամյակում կատարվել է ընդամենը 255 արյան մնուշառում՝ 10% կազմող, 13751-ի փոխարեն: Արդյունքում՝ 36.0 մլն դրամը ՊՈԱԿ-ի կողմից օգտագործվել է ընթացիկ տարբեր

ծախսային ուղղություններով, վերոգրյալ որոշմամբ սահմանված պահանջների կատարման փոխարեն:

2006-2007 թվականների ընթացքում ՊՈԱԿ կողմից իրականացվել է 58,837.1 հազ. դրամի գնումներ, շրջանցելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված պահանջները:

2006 թվականին ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից 12.01.2006 թվականին ՀՀ կառավարության թիվ 2-Ա որոշմամբ «Թռչնի գրիպ» հիվանդության մուտքը կանխելու նպատակով անհրաժեշտ ախտահանիչների և այլ պարագաների ձեռքբերման համար նախարարությանը հատկացվել է 50,000.0 հազ. դրամ:

ՀՀ կառավարության 28.09.2006 թվականին թիվ 1370-Ա որոշմամբ փոփոխություն է կատարվել 12.01.2006 թվականի N 2-Ա որոշման 1-ին կետում և հոդվածափոխության արդյունքում 23,140.8 հազ. դրամն ուղղվել է «Այլ ծախսեր» հոդվածին, չնայած այն հանգամանքին, որ 28.09.2006 թվականի դրությամբ 23,140.8 հազ. դրամը արդեն իսկ ծախսվել էր, 13,859.2 հազ. դրամը, որպես «Ընթացիկ ներքին այլ տրանսֆերտային վճարներ» հատկացվել է «Հանրապետական անասնաբուժական հակահամաճարակային և ախտորոշիչ կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին, իսկ 13,000.0 հազ. դրամը՝ «Մարքեր և սարքավորումներ ձեռքբերման ծախսեր» հոդվածին:

«Մեկ անձից գնում» գնման ձևով 12.10.2006թ. «Ֆիրմա-Արեալ» ՍՊԸ-ի հետ կնքվել է պայմանագիր 13,000.0 հազ. դրամ արժեքով՝ գազի ֆիզիոլոգիական պրոցեսների գրաֆիկական գրանցման սարքի /գազոմատոգրաֆ/ գնման համար և գնի 80%-ը՝ 10,400.0 հազ. դրամը փոխանցվել է որպես կանխավճար:

ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից հատկացված միջոցի հաշվին ձեռք է բերվել սարքավորում՝ գազոմատոգրաֆ, որը նախատեսված է շրջակա միջավայրի օբյեկտներում (հող, օդ, ջուր), սննդամթերքներում օրգանական նյութերի որոշման համար և որևէ կապ չունի թռչնի գրիպի ախտորոշման հետ, սակայն ձեռք բերված սարքավորումը մինչ օրս գտնվում է ՊՈԱԿ-ի պահեստում և չի շահագործվում:

«Սահմանային հսկիչ կետերի կառուցում և վերազինում»

2006թ. պետական բյուջեից «Սահմանային հսկիչ կետերի կառուցում» ծրագրով Գոգավանի սահմանային հսկիչ կետի կառուցման համար հատկացվել է 63,200.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է 63,051.1 հազ. դրամ:

Բագրատաշենի, Ագարակի, Բավրայի անասնաբուժական և բույսերի կարանտինի սահմանային հսկիչ կետերի կառուցման և նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքների իրականացման համար նախարարությանը 2005 թ. ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 193,504.8 հազ. դրամ, սակայն նշված աշխատանքները ավարտվել են 2008թ. հունվար ամսին:

Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին իրականացված աշխատանքների ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ Բագրատաշենի, Բավրայի և Գոգավանի սահմանային հսկիչ կետերում աշխատանքները կատարվել են բազմաթիվ թերություններով և խախտումներով: Թույլ է տրվել ծավալագնային հավելագրում՝ գումարով 30,585.8 հազ. դրամ, կապալառուների գներով համադրում անելու հետևանքով նախահաշվային արժեքի համեմատ վճարվել են ավելի գումարներ՝ 12,165.0 հազ. դրամ, ինչպես նաև աշխատանքները նախատեսված ժամկետներում չկատարելու պարագայում չի գանձվել և պետական բյուջե չի վճարվել ժամկետանց օրերի համար սահմանված տույժերը, գումարով՝ 42,849.6 հազ. դրամ /աղյուսակ-4/:

Բագրատաշենի և Բավրայի սահմանային հսկիչ կետերում նախագծով նախատեսված արտաքին քարե պատերը իրականացվել են էական թերություններով, ե/բ բարավորները և տանիքի փայտյա կոնստրուկցիաները իրականացվել են նախագծային շեղումով, իսկ կամարաձև բացվածքներում բացակայում են մետաղացանցային ամրանավորումը:

Աղյուսակ 4

h/h	Օբյեկտի անվանումը	Պայմանագրային գումարը	Հավելագրում	Համադրում	Տուգանք	Հավելագրման տոկոսը պայմանագրային գնի նկատմամբ
1	Բագրատաշեն	94600.0	8345.1	6329.9	26657.1	9
2	Բավրա	94600.0	14204.2	5835.5	19717.8	15
3	Գոգավան	63200.0	8,063.5	0	0	13
Ընդամենը		249500.0	30,585.8	12165.4	46374.9	12

Բավրայի սահմանային հսկիչ կետում չեն իրականացվել նախագծով նախատեսված ե/բ միջնասյուները, ե/բ գոտիները, ծածկի միաձույլ ե/բ տեղամասերը, բարեկարգման և ներքին հարդարման աշխատանքները, չեն կատարվել օղնդունիչ մետաղական ճաղավանդակները, ներսի պատերի ցեմենտավազե և գաջե շաղախով սվաղը: Չեն կառուցվել տանիքի ջրհորդանները, առաստաղի երեսապատումը փայտե տախտակով, շքամուտքը: Չեն կատարվել ծածկի գոլորշամեկուսացում և ջերմամեկուսացում, ինչպես նաև տարածքի համահարթեցման աշխատանքները:

Գոգավանի սահմանային հսկիչ կետում տանիքի փայտյա կոնստրուկցիաները իրականացվել են նախագծային էական շեղումներով: Նախագծով նախատեսված որոշ աշխատանքների փոխարեն կատարվել են այլ աշխատանքներ: Չեն իրականացվել խճանկարե հատակի, տանիքի փայտե կոնստրուկցիաների հրապաշտպանության, բարեկարգման, էլեկտրաուժային սարքավորումների, օդափուխության համակարգի,

տեխնոլոգիական ջրամատակարարման ցանցեր և ե/բ չափերով դիտահորի կառուցման աշխատանքները:

Շինարարական աշխատանքներում տեղ գտած թերությունները կարող են բերել կոնստրուկտիվ համակարգի պահանջվող նորմատիվային ամրության նվազեցման, կասկածի տակ դնելով շենքի ամրությունը, կայունությունը, հուսալիությունը և ներդրված միջոցների արդյունավետությունը, որի վերականգնումը կհանգեցնի պետական բյուջեից լրացուցիչ ծախսերի:

Չնայած այն հանգամանքին, որ պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին նախատեսվել էր կառուցել եվրոպական չափանիշներին համապատասխան անասնաբուժական և բույսերի կարանտինի սահմանային հսկիչ կետեր, շինարարական աշխատանքները կատարվել են բազմաթիվ թերություններով: 2008 թ. նախատեսվել է կառուցել Մեղրիի սահմանային հսկիչ կետը, որի համար նախատեսվել է հատկացնել շուրջ 250 մլն դրամ: Հարց է առաջանում՝ անհրաժեշտ է արդյոք մնան կետի կառուցումը, եթե նախկինում կառուցված շինությունները մինչ օրս չեն շահագործվում, չեն ծառայում իրենց նպատակին: Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների ծախսը չի ապահովել ծրագրով ակնկալվող արդյունավետություն:

Պայմանագրով սահմանված ժամկետների խախտման համար պայմանագրով նախատեսված՝ կատարման ենթակա, սակայն չկատարված աշխատանքների համար կապալառուից յուրաքանչյուր օրվա համար գանձման ենթակա տույժը 0.05%-ի չափով կազմում է 46,374.9 հազ. դրամ: Նախարարության կողմից ներկայացված փաստաթղթերի համաձայն «ՎԼՀԱԲ» ՍՊԸ-ի կողմից 03.10.2006թ.-ին թիվ 10 վճարման հանձնարարագրով պայմանագրում նախատեսված պայմանների խախտման համար պետական բյուջե է վճարվել 3,525.3 հազ. դրամ տուգանք:

Այսպիսով, պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին իրականացված սահմանային հսկիչ կետերի շինարարական աշխատանքներում թույլ տրված խախտումների արդյունքում կատարված հավելագրումները, գումարով 30,585.8 հազ. դրամ, համադրման գումարները՝ 12,165.4 հազ. դրամ և պայմանագրերի ժամկետների խախտման հետևանքով հաշվարկված տույժը՝ 42,849.6 հազ. դրամ ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Գյուղատնտեսական նշանակության այլ օբյեկտների հիմնանորոգում

2006-2007 թվականներին ՀՀ պետական բյուջեից «Գյուղատնտեսական նշանակության այլ օբյեկտների հիմնանորոգում» ծրագրով մարզերի անասնաբուժական լաբորատորիաների շենքերը վերանորոգելու համար հատկացվել է համապատասխանաբար՝ 150,000.0 և 145,000.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է 147,457.1 և 145,173.2 հազ. դրամ:

Ընտրանքային եղանակով ուսումնասիրության են ենթարկվել Աշոցքի և Նոյեմբերյանի տարածքային անասնաբուժական լաբորատորիաների մասնաշենքերի վերանորոգման աշխատանքները: Ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ աշխատանքները կատարվել են նախագծի էական խախտումներով, որի արդյունքում թույլ է տրվել ծավալագնային հավելագրում, գումարով՝ 5,114.9 հազ. դրամ /աղյուսակ 5/, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե: Մասնավորապես՝

Աղյուսակ 5

h/h	Օբյեկտի անվանումը	Պայմանագրային գումարը	Հավելագրում	Հավելագրման տոկոսը պայմանագրային գնի նկատմամբ
1	Աշոցք	28,920.5	1834.5	6
2	Նոյեմբերյան	28547.4	3280.4	11
	Ընդամենը	57467.9	5114.9	9

Աշոցքի տարածքային անասնաբուժական լաբորատորիայի տանիքը պատրաստվել է նախագծի էական խախտումներով, որի հետևանքով հնարավոր է փայտե կոնստրուկտիվ համակարգի փլուզում: Չեն իրականացվել հենապատի բարձրորակ ցեմենտավազե շաղախով սվաղը և տանիքի փայտե կոնստրուկցիաների հրապաշտպանության, պատերի ու միջնապատերի բարձրորակ գաջե սվաղի աշխատանքները:

Նոյեմբերյանի տարածքային անասնաբուժական լաբորատորիայում չեն իրականացվել ե/բ հավաքովի ջրմուղկոյուղու դիտահորերի ասֆալտե ծածկույթի աշխատանքները, իսկ օդափոխության համակարգը կատարվել է մասամբ:

«Գյուղատնտեսական էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ին ամրակցված մասնաշենքի 1-ին, 2-րդ, 8-րդ հարկերի տանիքի վերանորոգման և ջեռուցման համակարգի տեղակայման աշխատանքներ

«Գյուղատնտեսական էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ին ամրակցված մասնաշենքի 1-ին, 2-րդ, 8-րդ հարկերի տանիքի վերանորոգման և ջեռուցման համակարգի տեղակայման աշխատանքների իրականացման համար 2006 թ. ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից հատկացվել է 96,600.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է 95, 985.0 հազ. դրամ:

Կատարված աշխատանքների ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ վերանորոգման և ջեռուցման համակարգի աշխատանքներն իրականացվել են թերություններով և խախտումներով, թույլ ել տրվել ծավալագնային հավելագրում, գումարով՝ 1,770.4 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Աշխատանքների կատարման ընթացքում չեն իրականացվել հրդեհային աստիճանների և մեքենայական բաժանմունքում փայտյա դռան տեղադրումը: Կատարողական ակտերի համեմատությամբ պարզվել է, որ ոչ ամբողջական ծավալով են կատարվել տանիքի տափազերանների, ջեռուցման ալյումինե մարտկոցների, լյումինեսցենտային լուսատուների և լյումինեսցենտային լամպերի տեղադրման աշխատանքները:

Տեխնիկական հսկողությունը իրականացվել է լուրջ թերություններով և բացթողումներով:

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի անտառպահպանական, անտառպաշտպանական և անտառվերականգնման ծրագրով հատկացված բյուջետային միջոցների օգտագործման վերաբերյալ

2006-2007թթ. ՀՀ պետական բյուջեից անտառպահպանական, անտառպաշտպանական և անտառվերականգնման ծրագրի իրականացման համար «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ին (այսուհետ՝ կազմակերպություն) նախատեսվել է հատկացնել համապատասխանաբար՝ 1,065,656.0 հազ. դրամ և 1,134,799.0 հազ. դրամ, ճշգրտված նախահաշվով գումարը կազմել է 1,105,016.0 հազ. դրամ և 1,132,388.9 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 1,093,867.6 հազ. դրամ և 1,132,388.9 հազ. դրամ:

Ծրագրի հիմնական նպատակն է՝ ապահովել անտառների պահպանության, պաշտպանության և վերարտադրության աշխատանքների կատարումը:

Ծրագրի իրականացումից ակնկալվել է հանրապետության անտառների բարելավում, ապօրինի օգտագործման, ինչպես նաև անտառներում վնասատուների և հիվանդությունների նվազում, անտառապատ տարածքների ավելացում:

Անտառների պահպանության, անտառպաշտպանական, անտառվերականգնման աշխատանքների իրականացման նպատակով կազմվել և ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից հաստատվել է եկամուտների և ծախսերի նախահաշիվ 2006 թվականին, գումարով՝ 1,641,356.0 հազ. դրամ /պետական բյուջեի հաշվին՝ 1105016.0 հազ. դրամ, սեփական եկամուտների հաշվին՝ 536340.0 հազ. դրամ/, 2007 թվականին, գումարով՝ 1,787,496.0 հազ. դրամ /պետական բյուջեի հաշվին 1,134,779.0 հազ. դրամ, սեփական եկամուտների հաշվին 652,717.0 հազ. դրամ/:

2006 թ. կազմված և հաստատված նախահաշիվը տարվա ընթացքում մի քանի անգամ ենթարկվել է փոփոխության: Առանց հիմքի նվազեցվել է նախահաշվում պլանավորված սեփական եկամուտները (հատատեղային ֆոնդից մթերված և քամատապալ փայտանյութի իրացում, այլ եկամուտներ):

Անտառապաշտպան միջոցառումների, թունանյութի ձեռք բերման և վերգետնյա պայքարի աշխատանքների իրականացման նպատակով 2006թ. նախահաշվով ծախս չի նախատեսվել:

Չնայած այն հանգամանքին, որ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի կողմից արձակված հրամանների համաձայն սահմանվել են հատատեղային ֆոնդի սանիտարական խնամքի և հատումների ծավալի առաջադրանքներ, իսկ կազմված և հաստատված նախահաշիվը տարվա ընթացքում մի քանի անգամ փոփոխվել է, նախարարության կողմից հաստատված նախահաշվում նախատեսված եկամուտները չեն փոփոխվել: Փոփոխություն է կատարվել միայն ՊՈԱԿ-ի և նրա մասնաճյուղերի նախահաշիվներում, արդյունքում՝ պլանավորվել են պակաս եկամուտներ: Կազմակերպությունը, ունենալով բավարար միջոցներ, սեփական ծախսերի կատարման համար գումար է ստացել պետական բյուջեից:

Հրամաններով նախատեսված ծավալները իրացման միջին գներով հաշվարկի դեպքում կազմում է 2006 թվականին 708,941.1 հազ. դրամ, 2007 թվականին՝ 738,362.4 հազ. դրամ կամ հրամանով նախատեսվածի հանդեպ պակաս եկամուտ է նախատեսվել 172,601.1 հազ. դրամ (708,941.1-536,340.0) և 85,645.4 հազ. դրամ /738,362.4 – 652,717.0 հազ. դրամ/:

Հատումների և քամետապալ փայտանյութից մթերման առաջադրանքը նախատեսվածի նկատմամբ 2006 թվականին կատարվել է 82.5 %, 2007 թվականին 66.2%, որից շինափայտի գծով՝ 46.1 % և 59%, վառելափայտի գծով՝ 90.6% և 66.2%: Ընդհանուր առմամբ, 2006 թ. ընթացքում իրացվել է 54,140.5 խմ փայտանյութ, նախատեսված 65649 խմ փոխարեն, 2007թ. 36.712 խմ՝ 55.449 խմ-ի փոխարեն:

Չնայած այն հանգամանքին, որ 2006թ.-ի ընթացքում եկամուտների և ծախսերի նախահաշվում կատարվել են փոփոխություններ և արդյունքում պլանավորված սեփական եկամուտը՝ 578,124.0 հազ. դրամ նվազել և դարձել է 536,340.0 հազ. դրամ, սակայն տարեվերջին կազմակերպությունը ապահովել է 166,672.0 հազ. դրամ գույքի շահույթ:

2006թ. «Ձիլիզայի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի համար քամետապալ ծառերի հատման տարեկան առաջադրանքի ծավալը կատարված չափագրումների համաձայն նախատեսվել է 17145 խմ /շինափայտ՝ 5258 խմ, վառելափայտ՝ 11887.0 խմ/: Տարեկան մթերվել է 14280 խմ /շինափայտ 672 խմ, վառելափայտ 13608 խմ/ կամ պակաս շինափայտ է մթերվել 4586 խմ /5258 խմ-672 խմ/ գումարով 125656.4 հազ դրամ (27.4 հ.դ. x 4586 խմ): 2007թ. կազմակերպության տնօրենի հրամանով «Ձիլիզայի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի համար քամետապալ ծառերի հատման տարեկան առաջադրանքը սահմանվել է 2865 խմ /շինափայտ՝ 1706 խմ, վառելափայտ՝ 1159 խմ/: Փաստորեն «Ձիլիզայի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի 2006-2007թթ. տարեկան չափագրումների հիման վրա պլանավորված և փաստացի մթերված փայտանյութի չափաքանակներում պակաս շինափայտ է մթերվել 2880 խմ (5258 խմ-672 խմ-1760 խմ), որի արժեքը նախահաշվային

գնով կազմում է 40320.0 հազ. դրամ, փոխարենը նույն քանակով ավելի է մթերվել վառելափայտ, որի գումարը կազմում է 11520.0 հազ. դրամ (2880 խմ x 4.0 հազ. դրամ): Արդյունքում՝ ընկերությունը կորցրել է 28800.0 հազ. դրամ եկամուտ:

ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից հրատարակված տեղեկագրերի համաձայն վառելափայտի շուկայական միջին գինը 1 խմ համար կազմել է 15.1 և 17.7 հազ. դրամ (այդ թվում՝ ԱԱՀ), վաճառքի գծով կնքված պայմանագրերի համաձայն իրացման միջին գինը կազմել է 2006թ.-ին՝ 6.4 հազ. դրամ, 2007թ.-ին 7.1 հազ. դրամ (այդ թվում ԱԱՀ), սակայն պլանավորման ժամանակ կիրառվել է 6.5 հազ. դրամ:

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի կողմից ինքնապատրաստման եղանակով իրացված փայտանյութի իրացման միջին գների և շուկայական գների վերլուծությունից պարզվել է, որ վառելափայտը վաճառվել է շուրջ 2.5 անգամ էժան, ինչը պայմանավորված է շուկայից անտառտնտեսության հեռավորությամբ, իսկ իրացման միջին գների և շուկայական գների տարբերությունը երկու տարվա համար կազմել է 757,054.2 հազ. դրամ: Շինափայտի իրացման գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու, արտադրված արտադրանքի իրացումից ստացվող հասույթի մակարդակը շուկայում գործող գների մակարդակին հասցնելու և համապատասխան եկամուտ ապահովելու համար, անհրաժեշտ է հանրապետության մեծ քաղաքներում և մայրաքաղաքում ստեղծել առևտրային կետեր՝ շուկայում գործող գներով ապրանքը իրացնելու և լրացուցիչ հասույթ ստանալու համար:

Չնայած այն հանգամանքին, որ ՀՀ կառավարության 2005 թվականի փետրվարի 10-ի թիվ 307-Ն որոշման 12-րդ կետի համաձայն «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ին վերապահվել է ձեռնարկատիրական գործունեության՝ կողմնակի անտառօգտագործման մի շարք տեսակներ (փեթակների և մեղվանոցների տեղադրում, վայրի պտղի, ընկույզի, սնկի, հատապտղի, դեղաբույսերի ու տեխնիկական հումքի հավաքում), սակայն դրա արդյունքում մթերված կենսապաշարների վերամշակման և իրացման գծով աշխատանքներ չի կատարվել և եկամուտներ չի նախատեսվել: Ակնկալվող եկամուտների կազմում խոտհնձի, անասունների արածեցման ուղղությամբ երկու տարվա համար նախատեսվել է ընդամենը 20,632.0 հազ. դրամ (2006թ. 5,000.0 հազ. դրամ, 2007թ. 15,632.0 հազ. դրամ) մուտք: Ձեռնարկատիրական գործունեության վերոնշյալ տեսակները ամբողջությամբ օգտագործելու դեպքում «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ը կարող էր լրացուցիչ եկամուտներ ապահովել և նվազեցնել ՀՀ պետական բյուջեից հատկացվող աջակցության չափը:

Հանրապետության անտառային տարածքներում ծառուտների բնաշիվային և բնական վերաճի աջակցության և նախորդ տարիներին հիմնված և անտառի շարք չանցած անտառամշակման լրացման ու խնամքի աշխատանքները կատարելու համար կնքված պայմանագրերով նախատեսվել է իրականացնել համապատասխանաբար՝ 147 կմ և 145 կմ ցանկապատման աշխատանքներ, անտառի բնական վերաճին նպաստելու համար: 2006թ.

կատարված աշխատանքների փաստացի ծախսը կազմել է 93,527.5 հազ. դրամ, (այդ թվում՝ 47800 կգ փշալար՝ գումարով 31,737.1 հազ. դրամ), 2007թ. 99,600.3 հազ. դրամ (այդ թվում՝ 746200 գ.ծ.մ. փշալար՝ 30,966.8 հազ. դրամ):

Վերահսկողության ընթացքում ուսումնասիրություն է իրականացվել «Վայոց ձորի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի (որը ստեղծվել է «Ջերմուկի անտառտնտեսություն» և «Եղեգիսի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղերի վերամիավորման արդյունքում) Արենիի, Հերիերի, Սյունիքի, Ջերմուկի և Արտավանի անտառտնտեսություններում իրականացված ցանկապատման աշխատանքների կատարման նկատմամբ: Ըստ անտառտնտեսության աշխատանքների կատարման համար «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի կողմից կազմված ժամանակավոր տեխնոլոգիական քարտերի, որպես հենասյուներ պետք է օգտագործվեր տեխնոլոգիական փայտ, սակայն տեխնոլոգիական փայտի ոչ բավարար քանակի առկայության պատճառով անտառապետությունների կողմից օգտագործվել են նաև բետոնե հենասյուներ: Հարկ է նշել, որ բետոնե հենասյուների գնումը կատարվել է ուղղակի գնման ձևով, շրջանցելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները:

2006թ. նախատեսվել է իրականացնել 10 կմ ցանկապատման աշխատանքներ, գումարով՝ 6217.8 հազ. դրամ և 2007թ. 8 կմ, գումարով՝ 4299.5 հազ. դրամ, ընդամենը 18 կմ, գումարով՝ 10517.3 հազ. դրամ: Մեր կողմից իրականացված հսկիչ չափագրման արդյունքում պարզվել է, որ ցանկապատման աշխատանքները փաստացի կատարվել է 16810 մ կամ պակաս 1190 մետր, գումարով՝ 695.3 հազ. դրամ: Միևնույն ժամանակ փաստացի կատարված 16810 մ ցանկապատման աշխատանքներում պակաս բետոնե հենասյուն է տեղադրվել 400 հատ՝ գումարով 302.3 հազ. դրամ: Այսպիսով, ցանկապատման աշխատանքներ չկատարված, սակայն հավելագրված աշխատանքների գումարը կազմում է 997.6 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

2006թ. դրամաշնորհի հատկացման պայմանագրի շրջանակներում նախատեսվել է իրականացնել 60.3 կմ անտառապատված տարածքների ցանկապատում: Ծրագրի փաստացի ծախսը կազմել է 53074.7 հազ. դրամ գումար:

Անդրադառնալով տնկարանների խնդրին՝ հարկ է նշել, որ ունենալով 369377 հա անտառային ֆոնդի տարածք «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ը 2006 թ.-ին ունեցել է 10,8 հա և 2007 թ.-ին 13.6 հա տնկարան: Տնկարանների ընտրված տարածքը, որը, ըստ էության, պետք է համապատասխաներ որոշակի պայմանների, և ամենակարևորը, պետք է ունենար բնական ջրամատակարարման աղբյուր կամ արհեստական ջրամբար, փաստացի այդպիսիք չունի: Անտառտնտեսություններում առկա տնկարանների ռոզգումը կազմակերպվել է անբավարար, մասնակի, այն էլ ոչ բոլոր տեղերում, ինչը և պատճառ է դարձել, 2006 թ.-ին «Գուգարքի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի տնկարանում 213000 հատ տնկիների չորացմանը: 2006 թվականի զարմանը անտառտնտեսություններում առկա տնկման պիտանի տնկանյութի քանակը կազմել է 1849600 հատ, որից տնկման և լրացման աշխատանքների համար

օգտագործվել է 1337700 հատ, իսկ 2007 թ.-ի գարնանը, առկա տնկման պիտանի տնկանյութի քանակը կազմել է 2127290 հատ, որից օգտագործվել է 1253500 հատ:

2006թ. «Հայաստան» ՊՈԱԿ-ը ունենալով 511,900.0 հատ սերմնաբույսերի և տնկիների մնացորդ լրացուցիչ գնել է 1,150,000 հատ սերմնաբույս, տնկիներ՝ 143986 հատ: 2007 թ.ին սերմնաբույսերի և տնկիների մնացորդը կազմել է 873,790 հատ, գնվել է 1,249,900 հատ սերմնաբույս, 79087 հատ տնկիներ, ինչպես նաև 2579 հատ թփեր:

Տոհմաբուծություն, սերմնաբուծություն և այլ ծրագրեր

Հայաստանի Հանրապետությունում տավարաբուծության զարգացման ծրագիր

ՀՀ կառավարության 2007թ. մարտի 22-ի թիվ 336-Ա որոշմամբ հաստատված ՀՀ 2007-2015 թվականների տավարաբուծության զարգացման ծրագրի՝ հավելվածի համաձայն, 2007թ. նախատեսված միջոցառումների իրականացումն ապահովելու նպատակով նախարարությանը հատկացվել է 150.000,0 հազ. դրամ:

Ծրագրի նպատակն է՝ ընդլայնել գյուղատնտեսական կենդանիների արհեստական սերմնավորման աշխատանքների ծավալը, իրականացնել բարձր մթերատու կենդանիների հաշվառման և համարակալման աշխատանքները, աջակցել գյուղացիական տնտեսություններին՝ համաշխարհային լավագույն դասական ցեղերի բարձր մթերատու տոհմային կենդանիների ձեռք բերմանը, խթանել ներցեղային բուծումը՝ նպատակ ունենալով պահպանել կովերի ցեղի գենոֆոնդը:

Ծրագիրը նախատեսվել է իրականացնել 2 փուլով՝ 2007-2011թթ և 2012-2015թթ. ընկած ժամանակաշրջանում:

Ծրագրի առաջին փուլում (2007-2011թթ) նախատեսվել է Արարատի և Արմավիրի մարզերի տավարի նախիրը վերափոխել 20% -ով, այդ նպատակով գյուղացիական և գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսությունների համար արտերկրից պլանավորվել է ներկրել 4,1 հազ. գլուխ հոլշտինյան, շվից և սիմենթալ ցեղերի երինջներ (տարեկան 1,0 հազ. գլուխ):

Արարատի և Արմավիրի մարզերի անասնաբուծությամբ զբաղվող գյուղական ազգաբնակչությանը տոհմային երինջներով մատակարարումը, ծրագրով նախատեսվել է իրականացնել լիզինգային վարկավորման եղանակով:

2007թ. պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին ձեռք է բերվել շվից ցեղի 33, հոլշտինյան ցեղի՝ 33 և սիմենթալ ցեղի 44 գլուխ երինջներ՝ գումարով 149.238,0 հազ. դրամ: Ներմուծված 110 գլուխ երինջներից 89-ը հանձնվել է ծրագրում չընդգրկված մարզերի ընկերություններին և գյուղացիական տնտեսություններին (Կոտայքի մարզի երեք ընկերությունների 58 գլուխ, Վայոց ձորի և Սյունիքի մարզի մեկական գյուղացիական տնտեսության՝ 20 և 11 գլուխ):

Մյուսիքի մարզին բաժին է հասել 21 գլուխ շվից ցեղի տոհմային երինջ, որը ավելի նպատակահարմար էր հանրապետության նախալեռնային և լեռնային գոտիներում տավարի նախիրի որակական կազմի փոփոխությունը իրականացնելու համար, իսկ Արարատյան հարթավայրում բուծվող տավարի որակական և ցեղային կազմի վերափոխումն իրականացնելու նպատակով, ներմուծված հոլշտինյան ցեղի երինջները տրամադրվել է այլ մարզերի:

Չնայած ծրագրով նախատեսվել էր լիզինգային վարկավորման եղանակով տոհմային երինջների մատակարարում իրականացնել Արարատի և Արմավիրի մարզերի գյուղատնտեսական տնտեսություններին, սակայն նախարարության կողմից նման եղանակով երինջների մատակարարում է իրականացվել այլ մարզերի ընկերություններին և գյուղացիական տնտեսություններին:

Նախարարության կողմից կնքվել է երինջների մատակարարման վեց պայմանագիր՝ գումարով՝ 125.059,0 հազ. դրամ: ՀՀ կառավարության 01.11.2007թ.-ի թիվ 1289-Ա որոշման համաձայն տարաժամկետ վճարման պայմանով առքուվաճառքի պայմանագրերը ընկերությունների, ֆիզիկական անձանց հետ կնքվել և կենդանիները հանձնվել է փաստացի արժեքից 24,179.0 հազ. դրամով ավելի ցածր գներով: Կնքված պայմանագրերում չի եղել գնորդներին հանձնված կենդանիների փաստացի քաշը:

Քանի որ ներկրվող երինջները պետք է լինեին 3-6 ամսական հղիության շրջանում և գյուղացուն հանձնվեր այդ վիճակով, ապա ձեռք բերելուց ամենաուշը 6 ամիս անց՝ դրանք ծնվելուց հետո, կսկսվեր կաթնատվության շրջանը, և գյուղացին իրացված կաթի գումարով ի վիճակի կլիներ մարել վարկը: Սակայն կնքված պայմանագրերի համաձայն դրամական միջոցների մարման առաջին ժամկետ է նախատեսվել ապրանքն առաքելուց 12 ամիս հետո, վեց ամսվա փոխարեն, ինչը պատճառ է դարձել պետական բյուջե գումարների ուշ գանձմանը:

Նախարարության կողմից «Մուլտի Ագրո» ՍՊ ընկերության հետ տարաժամկետ վճարման պայմանով առքուվաճառքի պայմանագիրը՝ գումարով 24120,0 հազ. դրամ, կնքել է գնորդի պարտավորությունների կատարումը բանկային երաշխիքով ապահովված չլինելու պայմաններում:

Չնայած այն հանգամանքին, որ ծրագրի իրականացումից ակնկալվել է արմատականորեն վերափոխել Արարատյան հարթավայրում բուծվող տավարի որակական և ցեղային կազմը, և որի առաջին փուլի կատարման համար ներկրվել է 110 գլուխ տոհմային երինջներ, Արարատյան հարթավայրի տնտեսություններին հատկացվել է ներկրված գլխաքանակի 19%-ը: Ծրագրի առաջին փուլի, առաջին իսկ տարվա համար նախատեսված աշխատանքները չեն կատարվել, պետական բյուջեից հատկացված միջոցների ծախսը նպատակայնություն չի ապահովվել:

Արհեստական սերմնավորման միջոցառումներ

«Արհեստական սերմնավորման միջոցառումներ» ծրագրի իրականացման համար 2006թ. պետական բյուջեով նախատեսվել և հատկացվել է 41,500.0 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և դրամարկղային ծախսը կազմել է 41,336.8 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 41,454.3 հազ. դրամ: 2007թ. պետական բյուջեով նախատեսվել է 41,500.0 հազ. դրամ, ճշտված պլանով դրամարկղային և փաստացի ծախսը կազմել է 34,093.5 հազ. դրամ:

Ծրագրի նպատակն է՝ տոհմաբուծությունում և խոզաբուծությունում տոհմասելեկցիոն աշխատանքների բարելավումը, արհեստական սերմնավորման եղանակով ստացված կովերի կաթի մթերատվության բարձրացումը 15-20%-ով, դրանց բնական գուգավորման ժամանակ փոխանցվող վարակիչ հիվանդությունների տարածման կանխումը 50-60%-ով և կովերի ստերջության ու մերուների անպտղության նվազումը՝ 15-20%-ով:

2006-2007թթ. ծրագրի իրականացումից ակնկալվել է հանրապետությունում հեղուկ ազոտի միջավայրում (-196 C) խորը սառեցված վիճակում պահպանել 2006 թ.ին՝ 491 հազար դոզա սերմնահեղուկ, 2007թ.ին՝ 460 հազար դոզա: Պահպանվող սերմնահեղուկով հանրապետության տարբեր մարզերում նախատեսվել է սերմնավորել 2006 թ.ին՝ 14.0, 2007 թ.ին՝ 14.6 հազար գլուխ կով (մեկ կովի սերմնավորման արժեքի 50%-ի փոխհատուցմամբ):

2006-2007թթ. պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին, կնքված պայմանագրով նախատեսված աշխատանքների ծավալը կատարողների կողմից միակողմանի, առանց պայմանագրերի կետերի վերանայման ենթարկվել են փոփոխության, իսկ պատվիրատուի կողմից աշխատանքները ընդունվել և վճարվել են առանց առարկությունների: «Կոտայքի գ/կ արհեստական սերմնավորման կայան» և «Դոսի» ՍՊԸ-ների հետ կնքված պայմանագրերով չնախատեսված աշխատանքների կատարման դիմաց վճարվել է 1336.6 հազ. դրամ: Կապալառուներին ավելի վճարած գումարները ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Նախարարության կողմից խախտվել է 2006թ. կնքված պայմանագրերի տեխնիկական բնութագրով նախատեսված արհեստական սերմնավորման ծախսերի փոխհատուցման պայմանները: Պայմանագրով նախատեսված գումարները կատարողներին վճարվել է առանց նախարարություն ներկայացված անասնատերերից գանձված, յուրաքանչյուր սերմնավորված գլխի համար գանձված գումարի համապատասխան մուտքի անդորրագրի ներկայացման:

Գումարը վճարվել է ընկերությունների կողմից դրամարկղ մուտքագրված ընդհանուր գումարի վերաբերյալ մեկ մուտքի անդորրագրի հիման վրա, որից հնարավոր չէ ստանալ համապատասխան տեղեկություններ արհեստական սերմնավորված անասունների տեղաբաշխվածության, անասնատերերի և համայնքների վերաբերյալ:

Արհեստական սերմնավորում իրականացնելու համար նախարարության կողմից ընտրված համայնքները չունեն հիմնավորում: Շատ համայնքներ, ունենալով ավելի շատ կովերի գլխաքանակ, չեն ընդգրկվել պայմանագրերում:

Խոզամայրերի արհեստական սերմնավորման աշխատանքներում տեղ է գտել անհամապատասխանություն: Կնքված պայմանագրերի հիման վրա կազմված կատարողական ակտերի համաձայն, Երևան քաղաքում 2006 թվականին կատարվել է 700, 2007 թվականին՝ 924 խոզամայրերի արհեստական սերմնավորում, այն դեպքում, երբ Երևանում հաշվառվում է 351 խոզամայր: Ըստ անասնագլխաքանակի վերաբերյալ ներկայացված տեղեկանքների, մերուների գլխաքանակը 2006 թ. չի ավելացել, սակայն նախատեսված արհեստական սերմնավորման ենթակա մերուների գլխաքանակը 2005 թ. համեմատ աճել է 400 գլխով:

Ծրագրի բաղադրիչ հանդիսացող տոհմակայաններում պահվող տավարի բարձր մթերատու ցեղերի ցուլերից ստացված սերմնահեղուկի օգտագործմամբ հանրապետության տարբեր մարզերում կովերի արհեստական սերմնավորման աշխատանքները 2006թ. ընթացքում 2005 թ. համեմատ նվազել է շուրջ 2.5 հազար գլխով, իսկ 2007 թվականի ընթացքում, 2006 թվականի համեմատ, 2000 գլխով: Փոխարենը տարեկան ծրագրում ավելացել է այծերի և խոզերի արհեստական սերմնավորման աշխատանքները, ինչն, ընդհանրապես, նախատեսված չէ միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրով:

Սերմնահեղուկի խորը սառեցման եղանակով պահպանման համար, 2006թ. կնքված պայմանագրի համաձայն կատարողին վճարվել է 491 հազար դոլարի պահպանության գումարը ամբողջությամբ, հաշվի չառնելով այն հանգամանքը, որ տարվա ընթացքում արհեստական սերմնավորում իրականացնող ընկերություններին տրամադրվել է 31000 դոլա, որի պահպանման գումարը կազմում է 630.8 հազ. դրամ և որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի հրամանների համաձայն իրականացվել է «Իջևանի գյուղատնտեսական կենդանիների տոհմային գործի և արհեստական սերմնավորման կայան» ՊՓԲԸ-ից բերված խորը սառեցված սերմնահեղուկի հաշվառման, որակի ստուգում և «Մխչյանի գյուղատնտեսական կենդանիների տոհմային գործի և արհեստական սերմնավորման կայան» ՊՓԲԸ-ին հանձնում- ընդունման աշխատանքները: Որակի ստուգման արդյունքում, ստեղծված հանձնաժողովի կողմից դուրս է գրվել 69.575 դոլա սերմնահեղուկ, որի ակտիվությունը ցածր է եղել 4 բալից և պիտանի չի եղել արհեստական սերմնավորման համար: Ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ փաստը չի համապատասխանում իրականությանը:

«Մխչյանի գյուղատնտեսական կենդանիների տոհմային գործի և արհեստական սերմնավորման կայան» ՊՓԲԸ-ի հետ կնքված «Յուլերի սերմնահեղուկի պահպանման ծառայությունների մատուցման» 25.05.2006թ. թիվ ԾՁԲ-06/54 պայմանագրով նախատեսվել է

491 հազար դոլա սերմնահեղուկի պահպանությունը իրականացնել Արարատի մարզի Արտաշատի տարածաշրջանում և ապահովել սահմանված ակտիվությունը (չորս և ավելի բալ):

Նշված ժամանակահատվածում «Իջևանի գյուղատնտեսական կենդանիների տոհմային գործի և արհեստական սերմնավորման կայան» ՊՓԲԸ-ում սերմնահեղուկի մնացորդ չի եղել, քանի որ կնքված պայմանագրի համաձայն ամբողջ սերմնահեղուկը հանձնվել է «Մխչյանի գյուղատնտեսական կենդանիների տոհմային գործի և արհեստական սերմնավորման կայան» ՊՓԲԸ-ին, որը պատասխանատու էր ապրանքի պահպանության համար: Սերմնահեղուկը պահպանող ընկերությունը, որը պարտավոր էր ապահովել պահպանվող սերմնահեղուկի սահմանված ակտիվությունը (չորս և ավելի բալ), համապատասխան միջոցներ չի ձեռնարկել ստանձնած պարտավորությունը կատարելու համար, արդյունքում՝ պահպանվող ապրանքը կորցրել է որակական հատկությունը և դարձել ոչ պիտանի: Հետևաբար, սերմնահեղուկը պահպանող ընկերությունից ենթակա է վերականգնման 69.575 դոլայի պահպանման համար պետական բյուջեից հատկացված ծախսերը՝ գումարով 1,415.8 հազ. դրամ, ինչպես նաև սերմնահեղուկի արժեքը՝ 1,391.5 հազ. դրամ:

Այսպիսով, իրականացված աշխատանքների արդյունքում մատակարար կազմակերպություններին ավելի է վճարվել 4,774.7 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Հայաստանի Հանրապետությունում ցորենի և գարու սերմնաբուծության զարգացման ծրագիր

ՀՀ կառավարության 2007 թվականի մարտի 15-ի թիվ 451-Ա որոշմամբ հաստատված՝ «Ցորենի և գարու սերմնաբուծության զարգացման ծրագրի» համար նախատեսվել է 105,100.0 հազ. դրամ: ՀՀ կառավարության որոշումների հիման վրա կատարված հողվածափոխության արդյունքում 40,000.0 հազ. դրամ ուղղվել է այլ ծրագրերի կատարմանը: Տարեկան ճշտված նախահաշվով գումարը կազմել է 65,100.0 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը, դրամարկղային և փաստացի ծախսը՝ 63,772.6 հազ. դրամ:

«ՀՀ-ում ցորենի և գարու սերմնաբուծության զարգացման ծրագիրը հաստատելու և ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը գումար հատկացնելու մասին» որոշմամբ հաստատված «ՀՀ-ում 2007-2011թթ. ցորենի և գարու սերմնաբուծության զարգացման» ծրագրի հավելվածի համաձայն նախատեսվել է սերմերի արտադրության ոլորտի կառավարման և համակարգման արդյունավետ մեխանիզմների ձևավորումը, սուպերէլիտային և էլիտային սերմերի արտադրության համար լրավճարների համակարգի

ներդրումը, 1-ին վերարտադրության սերմերի ստացման գործընթացն արագացնելու նպատակով 2007-2010թթ., յուրաքանչյուր տարի, արտերկրից հանրապետություն 25-30-ական տոննա աշնանացան ցորենի և գարնանացան գարու սուպերէլիտային սերմացուի ներկրումը:

Ծրագրի հիմնական նպատակը հացահատիկային ճյուղի արդյունավետության բարձրացման միջոցով հացահատիկային մշակաբույսերի արտադրության ծավալների և ինքնաապահովության մակարդակի էական ավելացումն է:

Կնքված փոխանակության պայմանագրերի համաձայն սերմարտադրող տնտեսություններին նախատեսվել է հատկացնել ցորենի և գարու սուպերէլիտային վերարտադրության սերմացու, հաջորդ տարի 1:1.3 փոխհարաբերությամբ առաջին վերարտադրության աշնանացան ցորենի և գարու սերմացու հետ վերադարձնելու պայմանով: Ձեռք բերված 60000կգ աշնանացան ցորենի և 15000կգ գարնանացան գարու սուպերէլիտային վերարտադրության սերմացուն բաշխվել է 14 տնտեսությունների՝ հաջորդ տարի՝ 2008թ. 1:1.3 փոխհարաբերությամբ առաջին վերարտադրության աշնանացան ցորենի (գարնանացան գարու) սերմացուն հետ վերադարձնելու պայմանով:

Ծրագրով նախատեսված սերմնաբուծության առաջնային օղակի կազմակերպման և հզորացման նպատակային միջոցառումների իրականացմամբ սուպերէլիտային և էլիտային սերմերի արտադրության համար լրավճարի համակարգի ներդրման արդյունքում ծրագրում ընդգրկվել են 8 սերմարտադրող, որոնց տրվել է լրավճար՝ գումարով 34,608.0 հազ. դրամ, արտադրված սուպերէլիտային և էլիտային սերմերի որոշակի արտադրվող սերմերի քանակի համար:

«Սերմերի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն նախահիմնային և հիմնային սերմերը ենթակա են պարտադիր հավաստագրման ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված հավաստագրման կարգին համապատասխան, իսկ գյուղատնտեսության նախարարությունը լրավճար պետք է տրամադրեր փաստացի արտադրված և հավաստագրված ծավալների համար: Սակայն նախարարության կողմից լրավճարները վճարվել է սահմանված կարգի խախտմամբ:

Գործընթացի ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ լրավճարը տրամադրվել է նաև չհավաստագրված ծավալների համար: «Գյումրու սելեկցիոն կայան» ՊԲԲԸ-ին, անհատ մենատնտեսներ Խաչատրյան Գագիկին և Գաբոյան Հովհաննեսին աշնանացան ցորենի և գարնանացան գարու սուպերէլիտային և էլիտային սերմերի համար նախարարության կողմից չհավաստագրված ծավալների դիմաց ավելի լրավճար է վճարվել՝ 5,979.5 հազ. դրամ (112.0+5,166.0+701.5), որը ենթակա է պետական բյուջե վերականգնման:

«Գյումրու սելեկցիոն կայան» ՊԲԲԸ ընկերության հետ կնքված «Ցորենի և գարու հիմնային (սուպերէլիտային և էլիտային) սերմացուի արտադրության համար սուբսիդիա տրամադրելու» պայմանագրի համաձայն, գյուղացիական տնտեսությունների ցածր

վճարունակության հետ կապված սերմերի վաճառքի նախընտրելի գին է սահմանվել ցորենի սուպերէլիտային և էլիտային սերմերի համար 160 դրամ, իսկ գարնանացան գարու սուպերէլիտային և էլիտային սերմերի համար՝ 140 դրամ:

Ընկերությունը աշնանացան ցորենի էլիտային և սուպերէլիտային սերմերը գյուղացիական տնտեսություններին վաճառել է պայմանագրով նախատեսված գնից ավելի բարձր գնով՝ 1 կգ 170-212 դրամ, գարնանացան գարու էլիտային և սուպերէլիտային սերմերը՝ 170-180 դրամ:

Նախարարության կողմից չի ուսումնասիրվել ծրագրի իրականացման ընթացքը և կատարված աշխատանքների որակը: Պայմանագրով նախատեսված պահանջների խախտման պարագայում սուբսիդավորվողին վճարել է նախատեսված ամբողջ գումարը:

«ՀՀ-ում երաշտից տուժած համայնքների հողօգտագործողներին պետական աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով գարնանացան մշակաբույսերի սերմացուների ձեռքբերում»

ՀՀ երաշտից տուժած համայնքների հողօգտագործողներին պետական աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով գարնանացան մշակաբույսերի սերմացուներ ձեռք բերելու համար ՀՀ կառավարությունը ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը 2007թ. հունվարի 11-ի թիվ 18-Ն որոշումով ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից հատկացվել է 508,800.0 հազ. դրամ:

Հատկացված միջոցների հաշվին պետական գնումների գործակալությունը «Սոկոլ Գրուպ» ՍՊԸ-ի հետ 26.02.2007 թ. կնքել է թիվ ՄԲԱՊՁԲ-07/3 գնման պայմանագիր, գումարով՝ 505,100.0 հազ. դրամ, որով ձեռք է բերվել 1300 տոննա գարնանացան գարու, 100 տոննա եգիպտացորենի և 50 տոննա կորնգանի սերմացու:

Ապրանքների մատակարարման ժամկետների ուշացման համար, նախարարության կողմից չի գանձվել և պետական բյուջե վճարվել ժամկետանց օրերի համար նախատեսված տույժը, գումարով՝ 182573 դրամ:

Ձեռք բերված սերմացուի բաշխումը կատարվել է վարչապետի 14.07.06թ. թիվ 530 որոշմամբ ստեղծված միջգերատեսչական հանձնաժողովի 14.03.07թ. նիստի արձանագրությամբ հաստատված չափաքանակով:

Նախարարությունը ձեռք բերված գարնանացան մշակաբույսերի սերմերը պետք է աջակցության ձևով տրամադրեր երաշտից տուժած համայնքների հողօգտագործողներին, սակայն աջակցություն է ցուցաբերել երաշտի հետ ընդհանրապես կապ չունեցող մարզերին և համայնքներին:

Շիրակի մարզի երաշտից տուժած համայնքներին հատկացվել է 201 տոննա գարնանացան գարու, 8 տոննա կորնգանի, 620 տոննա աշնանացան ցորենի սերմացու, Տավուշի մարզին 66 տոննա գարնանացան գարու, 63.5 տոննա եգիպտացորենի, 240 տոննա

աշնանացան ցորենի սերմացու: Հարկ է նշել, որ Տավուշի մարզի բնական աղետներից տուժած համայնքների վերաբերյալ ներկայացրած տեղեկանքում հացահատիկային մշակաբույսերից նշվել է միայն եգիպտացորենը, սակայն մարզին հատկացվել է 66 տոննա գարնանացան գարու, 63.5 տոննա եգիպտացորենի և 240 տոննա աշնանացան ցորենի սերմացու: Եգիպտացորենի բաշխման ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ աջակցություն ստացած 61 համայնքներից 32-ը ընդգրկված չեն եղել վնասի վերաբերյալ ներկայացրած տեղեկանքում և ստացել են 18.1 տոննա եգիպտացորենի սերմացու, գումարով 11,620.0 հազ. դրամ, իսկ շուրջ 20 համայնքներում բաշխվել է ցանքսի նորմայից 2-5 անգամ ավելի:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը հիմք ընդունելով մարզպետարաններից ստացված ցանկացած գրություն և աջակցություն է տրամադրել համայնքներին առանց որևէ հիմնավորման (Գեղարքունիքի և Կոտայքի մարզպետարաններ):

Լոռու, Արագածոտնի և Վայոց ձորի մարզերի երաշտից տուժած տարածաշրջաններում, մարզային հանձնաժողովների կողմից, շատ դեպքերում սերմացուն բաշխվել է սահմանված նորմայից ավելի: Որոշ դեպքերում սերմացուն բաշխվել է այն համայնքներին, որոնք ընդգրկված չեն երաշտի պատճառած վնասների վերաբերյալ կազմված ակտերում: Լոռու մարզի համայնքներում երաշտի հետևանքով վնասվել են 2154 հա հացահատիկային մշակաբույսերի ցանքատարածքներ, սակայն բաշխված սերմացուները՝ ըստ նորմաների կբավարարեն շուրջ 2900 հա ցանքատարածությունների ցանքսի: Լոռու մարզի թվով 10 և Արագածոտնի մարզի 28 համայնքներ ընդգրկված չեն եղել ակտում, սակայն ստացել են գարնանացան գարու, եգիպտացորենի և կորնգանի սերմացու, գումարով՝ 35,869.2 հազ. դրամ:

Պետական միջոցների հաշվին ձեռք բերված գարնանացան մշակաբույսերի սերմացուի բաշխումը չի ապահովել ակնկալվող արդյունավետություն, շատ դեպքերում այն օգտագործվել է ոչ նպատակային:

«ՀՀ մարզերի 2006 թ. երաշտից տուժած համայնքների հողօգտագործողներին պետական աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով աշնանացան ցորենի սերմացուի ձեռքբերում»

2006թ.-ի երաշտից տուժած համայնքների հողօգտագործողներին պետական աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը հատկացվել է 594,000.0 հազ. դրամ՝ աշնանացան ցորենի սերմացու ձեռք բերելու համար:

Երաշտի հետևանքների մեղմման և պատճառված վնասների վերացման միջոցառումների համակարգման նպատակով ստեղծվել է միջգերատեսչական հանձնաժողով:

Իրավաբանական և ֆիզիկական անձ հանդիսացող 30 սերմարտադրողներից՝ կնքված պայմանագրերի համաձայն, ձեռք է բերվել 3490 տոննա աշնանացան ցորենի սերմացու, մեկ կգ արժեքը՝ 160-180 դրամ, գումարով՝ 594,000.0 հազ. դրամի և հանձնվել է ՀՀ մարզպետարաններին բաշխման նպատակով:

Պայմանագրերի տեխնիկական բնութագրերին համաձայն առաքված ապրանքի համապատասխանությունը հիմնավորվում է լաբորատոր փորձարկումների հիման վրա, տվյալ չափաքանակի համար տրված սերմերի անալիզի արդյունքների վկայականներով:

Ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ «Գյումրու սելեկցիոն կայան» ՊՓԲԸ-ն նախարարությանը՝ համաձայն ընդունման ակտի, վաճառել է 250 տոննա բեզոստայա-1 և 50 տոննա էրիտրոսպերմում /նիրսա/ սորտի առաջին վերարտադրության աշնանացան ցորենի սերմացու: Սակայն սերմերի անալիզի արդյունքների վկայականներ են տրվել 300 տոննա աշնանացան ցորենի էլիտային սերմերի համար: Հարկ է նշել, որ մատակարարի կողմից գնային առաջարկները եղել են էլիտային սերմերի համար:

Սյունիքի մարզի «Սերմարտադրողների իրավաբանական անձանց միությունը» ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը 25.08.2006թ. կնքված թիվ ՀՀԳՆ-ԱՊՁԲ 14/06-04/03 պայմանագրի համաձայն՝ վաճառել է 550 տոննա բեզոստայա 1 սորտի առաջին վերարտադրության ցորենի սերմացու:

2006թ.-ի նմուշառման մատյանների ուսումնասիրությունը, «Սերմերի գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի Սյունիքի մարզի լաբորատորիայի ղեկավարի կողմից տրված պարզաբանումը և «Սերմերի գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի հաշվապահական փաստաթղթերը վկայում են այն մասին, որ «Սերմարտադրողների իրավաբանական անձանց միություն»-ը պայմանագրի կնքման պահին ունեցել է միայն 200 տոննա առաջին վերարտադրության սերմեր, պահանջվող 550 տոննայի փոխարեն: Սակայն «Սերմերի գործակալություն» ՊՈԱԿ-ի Սյունիքի մարզի լաբորատորիայի կողմից ֆերմերներին տրվել է 609.3 տոննա բեզոստայա 1 առաջին վերարտադրության աշնանացան ցորենի սերմերի անալիզի արդյունքի վկայականներ: Արդյունքում պետական միջոցների հաշվին ձեռք բերված 350 տոննա առաջին վերարտադրության աշնանացան ցորենի սերմացուն չի համապատասխանում պայմանագրերի տեխնիկական բնութագրերով սահմանված պահանջներին: Համապատասխանությունը, որը հիմնավորված պետք է լիներ լաբորատոր փորձարկումների հիման վրա տրված սերմերի անալիզի արդյունքների վկայականներով, տվյալ չափաքանակի համար գոյություն չունի:

**«ՀՀ հողօգտագործողներին պետական աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով
մատչելի գներով ազոտական պարարտանյութ մատակարարելու համար
սուբսիդիա տրամադրելու մասին»**

Գյուղական համայնքների ցանկին համապատասխան, գյուղատնտեսական արտադրանք արտադրողներին մատչելի գներով ազոտական պարարտանյութ գյուղական համայնքներից կանխավճար ստանալուց հետո մատակարարելու համար ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության և «Ազոտինվեստ» առևտրի տան ու «Դ-վին Հոլդինգ» ՓԲԸ-ների միջև 2006-2007թթ. կնքվել է պայմանագիր՝ 64000 տոննայի համար, գումարով 766,525.0 հազ. դրամ, որից 436,525.0 հազ. դրամը 2006-2007թթ.-ին տրամադրվել է ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից, իսկ 330,000.0 հազ. դրամը՝ 2006 թ.-ին ՀՀ գյուղի և գյուղատնտեսության աջակցության հիմնադրամից:

Ծրագրի իրականացման նպատակն է՝ ՀՀ հողօգտագործողներին պետական աջակցություն ցուցաբերելու համար մատչելի գներով ազոտական պարարտանյութ մատակարարելը:

ՀՀ կառավարության որոշումներով սահմանված բաշխացուցակների և փաստացի բաշխվածի միջև առկա են տարբերություններ:

22.02.2006 թվականին «Ազոտինվեստ» առևտրի տուն ՓԲԸ-ի հետ կնքվել է հանձնարարության պայմանագիր՝ 21000 տոննա պարարտանյութ գյուղատնտեսական արտադրանք արտադրողներին մատակարարելու նպատակով՝ մեկ տոննան 88000 դրամով, որից 74000 դրամը պետք է վճարեն գյուղատնտեսական արտադրանք արտադրողները, իսկ 14000 դրամը՝ նախարարությունը, որպես սուբսիդիա: Պարարտանյութ ձեռք բերելու համար նախարարության կողմից պայմանագիր է կնքվել, պետական բյուջեից ֆինանսավորման և կառավարության համապատասխան որոշման բացակայության պարագայում: Պայմանագրի ընդհանուր գումարը կազմում է 294,000.0 հազ. դրամ: 25.05.2006 թվականին կատարվել է պայմանագրային փոփոխություն, արդեն իսկ բաշխված պարարտանյութի համար, որով սահմանվել էր փոխհատուցվող սուբսիդիայի չափը յուրաքանչյուր տոննայի համար 14000 դրամ, նախատեսվել էր 16,025 դրամ և պայմանագրային արժեքը՝ 336,525.0 հազ. դրամ: Նշված պայմանագրով սահմանված 21000 տոննայից 19.05.2006 թվականի դրությամբ մատակարարվել է 20983.18 տոննա, բաշխացուցակների համաձայն, ֆինանսավորումը իրականացվել է 23.05.2006 թվականին՝ 90,000.0 հազ. դրամ և 16.06.2006 թվականին՝ 126,525.0 հազ. դրամ, ընդամենը՝ 216,525.0 հազ. դրամ: 120,000.0 հազ. դրամի ֆինանսավորման վերաբերյալ տեղեկատվությունն ուսումնասիրված չէ, քանի որ ֆինանսավորումը իրականացվել է հիմնադրամից:

25.04.2007 թվականին կնքվել է պայմանագիր՝ 2000 տոննա մատչելի գներով պարարտանյութ մատակարարելու համար, յուրաքանչյուր տոննայի դիմաց 10000 դրամ փոխհատուցմամբ, որի ֆինանսավորումը իրականացվել է ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից 05.06.2007 թվականին: Պայմանագրով պարարտանյութի մատակարարման ժամկետ է սահմանվել 15.05.2007 թվականը: Սակայն բաշխումը իրականացվել է 10.05.2007-ից մինչև 31.05.2007թթ.:

2007 թվականի հոկտեմբերի 15-ին կնքվել է պայմանագիր, 20000 տոննա մատչելի գներով պարարտանյութ մատակարարելու համար, յուրաքանչյուր տոննայի դիմաց 10000 դրամ փոխհատուցմամբ, որի ֆինանսավորումը իրականացվել է ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից 22.10.2007 թվականին: Հարկ է նշել, որ ամբողջ գումարը վճարվել է որպես կանխավճար: Բաշխումն իրականացվել է 18.10.2007-ից մինչև 28.12.2007 թթ., սակայն 7160.55 տոննա նախատեսվածից պակաս:

11.01.2008 թվականին կատարվել է պայմանագրային փոփոխություն՝ 20000 տոննա փոխարինվել է 12918.14 տոննայով և 200,000.0 հազ. դրամը՝ 129,181.4 հազ. դրամով, այն դեպքում երբ 200,000.0 հազ. դրամը արդեն իսկ, որպես կանխավճար ֆինանսավորվել է 22.10.2007 թվականին: Տարբերությունը կազմում է 7081.86 տոննա և 70,818.6 հազ. դրամ: Պայմանագրով պարարտանյութի մատակարարման ժամկետ է սահմանվել 15.01.2008 թվականը: Առաջացած տարբերության վերաբերյալ կառավարությունը կայացրել է որոշում երկու ամիս անց, 2008 թվականի մարտի 20-ին:

Արդյունքում՝ փաստացի քիչ է բաշխվել 7160.55 տոննա, սակայն պայմանագրի փոփոխությունով պակասեցվել է 7081.86 տոննա:

Սուբսիդավորման փորձնական ծրագրի իրականացում

Արագածոտնի մարզի Արագածի և Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակի նախկին վարչական տարածաշրջանների գյուղատնտեսական գործունեություն իրականացնող տնտեսավորվող սուբյեկտների սուբսիդավորման փորձնական ծրագրի իրականացման համար 2007թ. պետական բյուջեից նախատեսվել է հատկացնել 235.00,0 հազ. դրամ: Տարեկան ճշտված պլանով գումարը կազմել է 167,000.0 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը՝ 166,156.2 հազ. դրամ:

Գյուղատնտեսությամբ զբաղվող տնտեսավարող սուբյեկտներին սուբսիդիաների հատկացման գործընթացը կանոնակարգվել է 22.02.2007թ. թիվ 269-Ն որոշմամբ հատկացված կարգով: Նշված կարգի իմաստով ՀՀ պետական բյուջեից տարածաշրջաններում գյուղատնտեսությամբ զբաղվող սուբյեկտներին մինչև 7 հեկտար, որպես սեփականություն և վարձակալված մշակվող հողատարածքների վրա կատարվող ցանքերի մեկ հեկտար մշակովի հողատարածքի հաշվով 35,0 հազ. դրամ (բացառությամբ բազմամյա կերային մշակաբույսերի, որոնց առաջին տարվա համար սուբսիդավորման գումարը հատկացվելու է 100%-ով, իսկ նախորդ տարիների համար՝ 50%-ի չափով) սուբսիդիան հատկացվել է անհատույց և անվերադարձ:

Սուբսիդիայի տրամադրման նպատակը գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների (խաղողի և պտղատու այգիների) խնամքի ու մշակության աշխատանքների իրականացումն է:

Ծրագրով նախատեսված ծախսերի հաշվին Արագածոտնի մարզի Արագածի տարածաշրջանի 12 համայնքների 2170 և Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակի տարածաշրջանի չորս համայնքների 552 հողօգտագործողների փաստացի մշակվող հողատարածքների համար տրվել է սուբսիդիա, համապատասխանաբար՝ 153.057,8 հազ. դրամ և 12.536,7 հազ. դրամ:

Կատարված ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ սուբսիդիան հողօգտագործողներին հատկացվել է որոշմամբ սահմանված պահանջների խախտումներով: Գումարները հողօգտագործողներին վճարվել են առանց որևէ հիմնավորման: Մասնավորապես.

Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակի նախկին վարչական տարածաշրջանի Արծվաշեն համայնքի 259 հողօգտագործողներին 6762,0 հազ. դրամ սուբսիդիան տրամադրվել է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետի կողմից ուղարկված գրության հիման վրա, որոշման պարտադիր պայման հանդիսացող հողի սեփականության կամ վարձակալված հողատարածքի իրավունքի վկայականի՝ տրված ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից, բացակայության պարագայում, խախտելով որոշման 8-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի պահանջները:

Ծրագրի շրջանակում գյուղատնտեսական գործունեություն իրականացնող բոլոր 2722 տնտեսավարողներին, նախարարության կողմից սուբսիդիայի գումարները հատկացվել է նրանց կողմից կատարված փաստացի ցանքերի և բազմամյա տնկարկների զբաղեցրած տարածքների վերաբերյալ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ներկայացվող ելակետային փաստաթղթերի բացակայության պարագայում, խախտելով որոշման 11-րդ հոդվածի 4-րդ և 5-րդ կետերի պահանջները:

Կնքված պայմանագրերի համաձայն մշակվող հողատարածքներում պետք էր սուբսիդավորվողների կողմից իրականացվեր տեխնիկական անհրաժեշտ միջոցառումներ և ապահովվեր տվյալ տարածաշրջանի միջինից բարձր բերքատվության ցուցանիշ, սակայն նախարարության կողմից նշված աշխատանքների և բերքատվության ցուցանիշների նկատմամբ ոչ մի ուսումնասիրություն չի կատարվել: Կատարված աշխատանքների և բերքատվության ցուցանիշների մոնիթորինգ չի իրականացվել, պայմանագրային պարտավորությունների կատարման արդյունքների և արդյունավետության գնահատման աշխատանքներ չի կատարվել:

Պետական բյուջեից հատկացված գումարները ծախսվել են՝ ուղղակի այն գյուղատնտեսությամբ զբաղվող տնտեսավարող սուբյեկտներին բաժանելով, չստուգելով անգամ ստացված սուբսիդիայի դիմաց փաստացի կատարված աշխատանքների ծավալները,

դրանով իսկ չապահովելով ծրագրի հիմքում դրված կարևոր խնդիրների (գյուղ մշակաբույսերի խնամքի ու մշակության աշխատանքների և բերքատվության ցուցանիշների բարձրացման) կատարումը, չապահովելով գումարի ծախսման արդյունավետություն:

Կրթություն և գիտություն

Միջին մասնագիտական կրթության ուսուցման ծրագրի իրականացման համար 2006թ. պետական բյուջեից տարեկան ճշգրտված նախահաշվով նախատեսվել է 195781.3 հազ. դրամ, որն ամբողջությամբ ֆինանսավորվել է, 2007թ.-ին նախատեսվել է 251144.3 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և փաստացի ծախսը կազմել է 243526.2 հազ. դրամ:

Նախնական մասնագիտական /արհեստագործական/ կրթության ծրագրով 2006թ.-ի տարեկան ճշգրտված նախահաշվով նախատեսվել է 24976.9 հազ. դրամ, որն ամբողջությամբ ֆինանսավորվել է: 2007թ.-ին նախատեսվել է 32591.6 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը և փաստացի ծախսը կազմել է 28732.0 հազ. դրամ:

Նախարարության և 9 ՊՈԱԿ-ների միջև 2006-2007թթ.-ի համար կնքված պայմանագրերով ՊՈԱԿ-ները ստանձնել են իրականացնել միջին մասնագիտական և նախնական արհեստագործական ուսուցման ծառայություններ: Պայմանագրերի կատարման ճշտության ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ սովորողների միջին տարեկան փաստացի թիվը պայմանագրերում նախատեսված միջին տարեկան սովորողների համեմատ պակաս է, սակայն պայմանագրերով նախատեսված գումարները ամբողջությամբ ֆինանսավորվել և վճարվել են: 2007թ.-ին փաստացի սովորողների համեմատ ավելի է ֆինանսավորվել 6,420.1 հազ. դրամ, այդ թվում «Շիրակի պետական գյուղատնտեսական քոլեջ» ՊՈԱԿ 1,013.7 հազ. դրամ /3 սով. X 337.9 հազ. դրամ/, Երևանի քոլեջ՝ 1,351.6 հազ. դրամ /4 X 337.9/, Նոր Գեղի քոլեջ՝ 337.9 հազ. դրամ /1 X 337.9/, Արմավիրի քոլեջ՝ 1,013.7 հազ. դրամ /3 X 337.9/, Մասիսի քոլեջ՝ 1,351.6 հազ. դրամ /4 X 337.9/, Գորիսի քոլեջ՝ 675.8 հազ. դրամ /2 X 337.9/, Ստեփանավանի քոլեջ՝ 675.8 հազ. դրամ /2 X 337.9/, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության հիմնարար և կարևորագույն նշանակության կիրառական հետազոտությունների իրականացման ծրագրերի շրջանակներում իրականացվող պետական պատվեր ծրագրով նախատեսված դրամաշնորհի հաշվին կատարվող աշխատանքների համար 2006թ.-ին հատկացվել է 92209,7 հազ. դրամ, 2007թ.՝ 94916,3 հազ. դրամ, որն ամբողջությամբ ֆինանսավորվել է:

Նախարարության և ինը գիտական կենտրոն ՊՈԱԿ-ների միջև 2006-2007թթ. ծրագրերով նախատեսված աշխատանքների իրականացման համար կնքվել է պայմանագրեր, որով ՊՈԱԿ-ները ստանձնել են կատարել գիտական թեմաներով աշխատանքներ և դրա վերաբերյալ ներկայացնել ամփոփ հաշվետվություններ: Կատարված

աշխատանքների վերաբերյալ ներկայացված հաշվետվությունները Նախարարության աշխատակազմի գիտության, կրթության և խորհրդատվության վարչության համապատասխան եզրակացությամբ ընդունվել են:

ՀՀ կառավարության 17.11.2001թ. թիվ 1121 «Գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության բազային ֆինանսավորման կարգը հաստատելու մասին» որոշման համաձայն՝ նախատեսվել է սահմանել գիտական թեմաների ամփոփ արդյունքների գնահատման կարգ, սակայն առ այսօր գնահատման կարգը կանոնակարգված չէ և կատարված աշխատանքները կրթության և գիտության նախարարության համապատասխան հանձնաժողովի կողմից գնահատված չեն:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ապարատի պահպանման համար հատկացված բյուջետային միջոցների օգտագործման վերաբերյալ

2006-2007թթ. հաստատված նախահաշիվներով ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության (այսուհետ՝ Նախարարություն) ապարատի պահպանման համար տարեկան ճշգրտված նախահաշվով նախատեսվել է համապատասխանաբար՝ 448,224.7 հազ. դրամ և 630,053.5 հազ. դրամ, ֆինանսավորումը կազմել է 443,191.0 հազ. դրամ և 629,437.1 հազ. դրամ, դրամարկղային ծախսը՝ 442,077.4 հազ. դրամ և 621,046.2 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը 435,315.5 հազ. դրամ և 626,961.1 հազ. դրամ:

Նախարարության ապարատի պահպանման համար հաստատված նախահաշվի առանձին հոդվածների նկատմամբ թույլ է տրվել գերաժախս, իսկ որոշ դեպքերում բյուջետային միջոցները ուղղվել են սպասարկող կազմակերպություններ, առաջացնելով դեբիտորական պարտքեր, խախտելով ՀՀ կառավարության 15.12.05թ. թիվ 2162-Ն և 21.12.06թ. թիվ 1851-Ն որոշման 5.1 և 5.3 կետերի պահանջները:

«Էլեկտրաէներգիայի, վառելիքի և ջեռուցման ծախսեր», «Կապի ծառայությունների վճար» և «Պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարներ» հոդվածներով 2006-2007թթ. փաստացի կատարված ծախսերի դիմաց վճարել է ավելի գումարներ, որը տարեվերջին առաջացրել է դեբիտորական պարտքեր:

2007թ. նախարարությունը պետական բյուջեից անհրաժեշտ միջոցներ ստանալու պարագայում Էլեկտրաէներգիայի ծախսերի գծով տարեվերջին ստեղծել է կրեդիտորական պարտք: Միայն ալանավորելու հետևանքով կատարված ներքին վերաբաշխման արդյունքում, այս նպատակի համար հատկացված միջոցները ուղղել է այլ ծրագրերի կատարմանը, որտեղ ստեղծել է դեբիտորական պարտքեր:

«Էլեկտրաէներգիայի, վառելիքի և ջեռուցման ծախսեր» և «Շենքերի, շինությունների և բնակարանային վարձակալության ծախսեր» հոդվածներով թույլ է տրվել գերաժախս, որը փակվել է տարեսկզբին առկա դեբիտորական պարտքի հաշվին:

«Շենքերի, շինությունների և բնակարանային վարձակալության ծախսեր» հոդվածով 2006 և 2007թթ.-ին բյուջետային հայտերով ներկայացված շենքերի, շինությունների և բնակարանային վարձակալության վճարները հիմնավորված չեն: Չունենալով համապատասխան կնքված պայմանագրեր, պետական բյուջեով նախատեսվել է գումարներ, որոնք հետագայում հոդվածավիճակի արդյունքում ուղղվել են այլ ծրագրերի կատարմանը:

«Աշխատողների աշխատավարձ և աշխատավարձին հավասարեցված այլ վճարներ» հոդվածով նախատեսվել է հատկացնել 2006թ. 278,825.2 հազ. դրամ, 2007թ. 412,004.2 հազ. դրամ, փաստացի ծախսը կազմել է համապատասխանաբար՝ 278,796.4 հազ. դրամ և 411,971.8 հազ. դրամ: «Պետական կառավարման մարմինների աշխատողների առավելագույն թվաքանակ և ղեկավարների տեղակալների թվաքանակ սահմանելու մասին» ՀՀ վարչապետի 06.11.98թ. թիվ 620 որոշման մեջ կատարված փոփոխության արդյունքում աշխատողների թիվը 2006թ. սահմանվել է 294 միավոր, 2007թ.՝ 379 միավոր:

2006թ. նախարարությունում գրանցվել է ամսական միջին հաշվով 34.8, իսկ 2007թ.-ին՝ 69.5 թափուր հաստիք: Թափուր հաստիքների հաշվին առաջացած աշխատավարձի ֆոնդի չօգտագործված միջոցներից աշխատակիցներին վճարվել է պարգևատրում՝ 2006թ.-ին 29,398.5 հազ. դրամ, 2007թ.-ին՝ 57,798.9 հազ. դրամ:

«Սեփական տրանսպորտի պահպանման ծախսեր» հոդվածով 2006-2007թթ. նախատեսվել է համապատասխանաբար՝ 51,600.0 և 51,078.0 հազ. դրամ: 01.01.06 թ. դրությամբ նախարարությունում փաստացի հաշվառվել է 16 ավտոմեքենա, սակայն 2006թ. համար հայտ է ներկայացվել 43 ավտոմեքենայի համար, տարվա ընթացքում ձեռք է բերվել ևս 5 ավտոմեքենա, որոնք շահագործվել են հոկտեմբեր ամսից: Ծախսերի համար ավելի է պլանավորվել 22,800.0 հազ. դրամ, որից ՀՀ կառավարության 16.11.06 թ. թիվ 1767-Ն որոշմամբ, 15,000.0 հազ. դրամ պակասեցվել և ուղղվել է ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդ, ևս 7,800.0 հազ. դրամ ներքին վերաբաշխման արդյունքում ուղղվել է այլ ծախսերի կատարմանը: 01.01.2007թ. դրությամբ նախարարությունում հաշվառվել և շահագործվել է 21 ավտոմեքենա: Ներկայացված հայտի համաձայն 2007թ. ծախս է նախատեսվել 43 ավտոմեքենայի համար: Նախատեսված գումարից 10,887.0 հազ. դրամ պակասեցվել և ուղղվել է ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդ, 06.06.2007 թ. դրությամբ մեքենաների քանակը ավելացել է 18-ով: Տարեկան գումարը ծախսերի համար ավելի է պլանավորվել 13,662.3 հազ. դրամի չափով:

2006-2007թթ. պահանջվող չափաքանակից ավելի բեռնափոխի ձեռքբերման հետևանքով տարեվերջին մնացորդը կազմել է 2851.2 հազ. դրամ: Ստեղծված ապրանքային մնացորդը հաշվի չի առնվել 2008 թ. ծախսերի պլանավորման ժամանակ:

2006-2007թթ. ընթացքում նախարարության կողմից սեփական տրանսպորտի պահպանման ծախսերի համար նախատեսվել և հատկացվել է գումարներ, չունենալով համապատասխան քանակի տրանսպորտային միջոցներ, իսկ ավելի ստացած գումարները ներքին վերաբաշխման արդյունքում ուղղվել են այլ ծրագրերի կատարմանը:

2006թ. նոյեմբեր ամսին տարեկան նախահաշվում կատարված ներքին վերաբաշխման արդյունքում 15,542.0 հազ. դրամ (տրանսպորտի պահպանման ծախսերից՝ 7,800.0 հազ. դրամ, էլեկտրաէներգիայի ծախսերից՝ 2,000.0 հազ. դրամ, վարձակալության ծախսերից՝ 900.0 հազ. դրամ և այլ ծառայությունների ձեռքբերման ծախսերից՝ 4,842.0 հազ. դրամ) ուղղվել է այլ ծախսերի կատարմանը (այլ ակտիվների ձեռքբերման ծախսեր 8,600.0 հազ. դրամ, սարքեր և սարքավորումների ձեռք բերման ծախսեր՝ 1,100.0 հազ. դրամ, գործուղումներ՝ 1,000.0 հազ. դրամ, գրասենյակային ապրանքներ և նյութեր՝ 4,842.0 հազ. դրամ): Արդյունքում՝ գումարներն ուղղվել են սպասարկվող կազմակերպություններ, տարեվերջին ստեղծելով 9,150.3 հազ. դրամի դեբիտորական պարտքեր:

Աջակցություն գյուղատնտեսական տվյալների հավաքմանը

2006-2007թթ. ծրագրի կատարման նպատակով նախատեսվել և հատկացվել է յուրաքանչյուր տարվա համար 30.000.0 հազ. դրամ:

Ծրագիրն ընգրկվել է ՀՀ գյուղատնտեսության կայուն զարգացման ռազմավարության կատարումն ապահովող միջոցառումներում:

Ծրագրի նպատակն է մշակել և ներդնել ագրոպարենային ոլորտի վերաբերյալ տեղեկատվական ամբողջական համակարգ, որը կներառեր հանրապետության գյուղական և քաղաքային համայնքների բուսաբուծության, անասնաբուծության, վերամշակող արդյունաբերության, ենթակառուցվածքների, գյուղական համայնքների սոցիալական վիճակի վերաբերյալ հիմնական ցուցանիշները:

Չսպասելով տարվա ավարտին, և տնտեսված միջոցների առաջացմանը, հաշվի չառնելով ծրագրի գերակայությունը, ՀՀ կառավարության 23.03.2006թ. թիվ 579-Ն որոշմամբ, 2006թ. հատկացված միջոցները, իսկ 454-Ն և 1004-Ն որոշումներով 2007թ. հատկացված գումարները ամբողջությամբ ուղղվել է ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդ:

2006-2007թթ. ընթացքում նախարարությունը ծրագրի կատարման համար հատկացված գումարի առկայության պարագայում, ոչ մի աշխատանք չի իրականացրել: Հատկացված գումարները հողվածափոխության արդյունքում ուղղվել են այլ նպատակների կատարմանը:

Ներքին աուդիտի գործառույթների իրականացում

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության աուդիտորական աշխատանքներն իրականացվել են ներքին աուդիտի տարեկան ծրագրի հիման վրա, որը հաստատվել է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ֆինանսատնտեսագիտական և հաշվապահական հաշվառման վարչության գլխավոր ֆինանսիստի կողմից և համաձայնեցվել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի հետ:

2007թ. տարեկան ծրագրով նախատեսվել է ներքին աուդիտ իրականացնել համակարգի 10 կազմակերպություններում, որից փաստացի աուդիտ է իրականացվել 8-ում: Աուդիտորական հաշվետվությունների ուսումնասիրության արդյունքում պարզվեց.

2007թ. ներքին աուդիտի կողմից համակարգի մի շարք կազմակերպություններում՝ «Հանրապետական անասնաբուժական հակահամաճարակային և ախտորոշիչ կենտրոն», «Ագրոքիմիական ծառայություն», «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ներում իրականացվել է 2006թ. տարեկան գործունեության համար հատկացված միջոցների ծախսման նկատմամբ ֆինանսական աուդիտ: Ստուգվել են գործառույթների և հաշվապահական գրանցումների ճշտությունը, որը պետք է միջոց հանդիսանար սխալների և կեղծիքների հայտնաբերման համար, սակայն իրականացրած աուդիտի ընթացքում չի նվազել հաշվետվություններում սխալների և անարժանահավատ տվյալների քանակը, չի ճշտվել պետական պատվերի գծով փաստացի կատարված ծառայությունների և աշխատանքների ծավալները, դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի տարեսկզբի և տարեվերջի մնացորդները, որը պատճառ է դարձել հաշվետվություններում անարժանահավատ տվյալների արտացոլմանը: Իրականացրած աուդիտը (ներքին վերահսկողություն) կրել է ձևական բնույթ:

Բյուջետային մուտքերի ապահովման գործընթաց

2006թ. Գյուղատնտեսության նախարարության կողմից ՀՀ պետական բյուջե նախատեսվել է ապահովել 100,509.0 հազ. դրամի եկամուտ: Նախարարության կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն, պետական բյուջեի փաստացի եկամուտները կազմել են 111,346.3 հազ. դրամ: Հավաքագրված գումարներում ներառվել է նաև «անասնաբուժության մեջ օգտագործվող կենսապատվաստուկների, շիճուկների և ախտորոշիչ միջոցների պետական գրանցման համար» և «իրավախախտումների համար գործադիր և դատական մարմինների կողմից կիրառվող պատժամիջոցներից» գանձված պետական տուրքերը, որոնք 2006 թվականի եկամուտներում չեն ծրագրավորվել: Այդ իսկ պատճառով տարեկան կատարողականից դրանք ենթակա են նվազեցման: Կատարողականի իրական ցուցանիշը կազմում է 110,690.8 հազ. դրամ:

2007 թվականին Նախարարության կողմից եկամուտ է նախատեսվել 46,727.8 հազ. դրամ, փաստացի այն կազմել է 113,198.3 հազ. դրամ: Տարվա ընթացքում ձևավորվել են եկամուտներ, գումարով՝ 52,701.9 հազ. դրամ, որոնք չեն նախատեսվել տարեկան եկամուտները պլանավորելիս: Մասնավորապես՝ «բույսերի պաշտպանության քիմիական և կենսաբանական միջոցների արտադրության ու վաճառքի վերաբերյալ լիցենզիաների տրամադրում», «անասնաբուժասանիտարական փորձաքննության իրականացման մասին լիցենզիաների տրամադրում», «պետական անասնաբուժական հսկողության հետ կապված ծառայություններ» ծառայությունների դիմաց գանձվող պետական տուրքի տեսակների գծով

եկամուտ չի նախատեսվել: Կենտրոնական գանձապետարանի համապատասխան հաշվարկային հաշիվներում կուտակված դրամական միջոցները կազմել են 148,208.4 հազ. դրամ, որը 35,010.1 հազ. դրամով ավելի է, քան ներկայացվել է նախարարության տեղեկագրում:

Եկամուտների ծրագրավորման ոչ իրատեսական լինելու մասին է վկայում նաև տրամաբանական հաջորդականության բացակայությունը: Այսպես, «տրանսպորտային միջոցների տարեկան տեխնիկական զննություն անցնելու վերաբերյալ համապատասխան փաստաթուղթ տալու համար» գանձվող պետական տուրքի գծով 2006 թվականին ՀՀ պետական բյուջեում եկամուտ է նախատեսվել 8,100.0 հազ. դրամ, կատարողականը կազմել է 8,763.0, սակայն հաջորդ` 2007թ. բյուջետային տարվա պլանային ցուցանիշը իջեցվել է 7,980.0 հազ. դրամ մակարդակին` 2006 թվականի փաստացի ցուցանիշի նկատմամբ կազմելով ընդամենը 91.1%:

Վերոնշյալը բավարար հիմք է տալիս կարծիք արտահայտել, որ առկա է պլանավորման ոչ բավարար մակարդակ, Նախարարությունը լիարժեք չի տիրապետում պետական տուրքի հավաքագրմանը վերաբերող տեղեկատվությանը, իսկ ներքին վերահսկողական համակարգը չի համապատասխանում իր բնույթին և չափերին:

Նախարարության աշխատակազմի գյուղատնտեսական տեխնիկայի պետական տեսչություն

Տեսչության հիմնական նպատակներն ու խնդիրներն են. գյուղատնտեսական մեքենաների պետական հաշվառումն ու համարանիշների ապահովումը, վարման իրավունքի փաստաթղթերի ապահովումը և գյուղատնտեսական մեքենաների տեխնիկական վիճակի և անվտանգ շահագործման կանոնների վերահսկումը:

Մատուցած ծառայությունների դիմաց, Տեսչության կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն, 2006 թվականին պետական տուրքի մասով ապահովվել է 16,278.5 հազ. դրամի եկամուտ` 16,000.0 հազ. դրամ տարեկան առաջադրանքի դիմաց և բնապահպանական վճարների 19,275.0 հազ. դրամի եկամուտ` նախատեսված 12,864.0 հազ. դրամի դիմաց: 2007 թվականին այդ ցուցանիշները կազմել են համապատասխանաբար` 16,887.5 հազ. դրամ` նախատեսված 11,900.0-ի և 22,934.0 հազ. դրամ` նախատեսված 21,607.6-ի դիմաց: Ինչպես երևում է ներկայացվող ցուցանիշներից, 2007 թվականին` 2006թ. համեմատությամբ, պետական տուրքի և բնապահպանական վճարների գծով աճ է արձանագրվել համապատասխանաբար` 3.7 և 19.0%: Դա պայմանավորված է հիմնականում վարչարարության բարելավմամբ, նոր գյուղատնտեսական տեխնիկայի ներկրմամբ, ինչպես նաև վարորդների պահանջարկի ավելացմամբ:

Չնայած պետական տուրքի և բնապահպանական վճարների շարունակական աճին, այնուամենայնիվ, սույն ուսումնասիրությամբ արձանագրվել է հավաքագրման ոչ բավարար մակարդակ: Այսպես, համաձայն ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության կողմից

հրապարակված «Գյուղատնտեսական տեխնիկայի առկայության և սարքինության վիճակի մասին» տեղեկագրի, 2006 թվականին Հայաստանում սարքին վիճակում, այլ կերպ՝ զննման ենթակա են եղել թվով 11523 տրակտոր, 1198 հացահատիկահավաք կոմբայն և 235 կերահավաք կոմբայն, գյուղատնտեսական տեխնիկայի ընդամենը 12956 միավոր: «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 29 կետով գյուղատնտեսական տեխնիկայի տարեկան զննման համար նախատեսված էր 1500 դրամի չափով պետական տուրքի վճարում, այլ կերպ, պետական բյուջեի մուտքերը պետք է կազմեին 19,434.0 հազ. դրամ: Սակայն տարեկան տեխնիկական զննություն անցել է թվով 5842 գյուղատնտեսական մեքենա, որի դիմաց ՀՀ պետական բյուջե մուտքագրվել է 8,763.0 հազ. դրամ: Տարեկան տեխնիկական զննություն չի անցել 7114 մեքենա և պակաս է մուտքագրվել 10,671.0 հազ. դրամ: 2007թ. զննման ենթակա են եղել 11633 տրակտոր, 1209 հացահատիկահավաք կոմբայն և 241 կերահավաք կոմբայն, ընդամենը 13083 միավոր, որի տարեկան տեխնիկական զննման դիմաց գանձվող պետական տուրքի գծով մուտքերը պետք է կազմեին 19,624.5 հազ. դրամ: Փաստացի զննում անցել է 6427 գյուղատնտեսական մեքենա և մուտքագրվել է 9,640.5 հազ. դրամի պետական տուրք (Նախարարության կողմից ներկայացված տեղեկատվության համաձայն տարեկան զննման դիմաց պետական բյուջե գանձվել է 9,294.2 հազ. դրամ, տարբերությունը՝ 346.3 հազ. դրամ): Տեխնիկական զննություն չի անցել 6656 մեքենա և պետական բյուջե պակաս է մուտքագրվել 9,984.0 հազ. դրամ: Այսպիսով, ուսումնասիրությունն ընդգրկող ժամանակահատվածում, Տեսչության կողմից իր առջև դրված կանոնադրական խնդիրների և գործառույթների ոչ պատշաճ կատարման արդյունքում, ՀՀ պետական բյուջե պակաս է մուտքագրվել 20,655.0 հազ. դրամ:

Նախարարության աշխատակազմի բույսերի կարանտինի և երկրագործության պետական տեսչություն

Կարանտինի տեսչության հիմնական նպատակներն ու խնդիրներն են ՀՀ տարածքում հայտնաբերել և վերացնել բույսերի վնասակար օրգանիզմներն ու հիվանդությունները, կանխարգելել վնասակար օրգանիզմների և հիվանդությունների ներթափանցումը ՀՀ տարածք, ապահովել բուսասանիտարական կանոնների պահպանումը:

2006 թվականին Կարանտինի տեսչության կողմից մատուցված ծառայությունների դիմաց ներկայացված տեղեկատվության համաձայն, գանձվել և ՀՀ պետական բյուջե փոխանցվել է 57,122.5 հազ. դրամ պետական տուրք՝ տարեկան ծրագրով նախատեսված 56,000.0 հազ. դրամի դիմաց: 2007 թվականին կատարողականը կազմել է 3,120.0 հազ. դրամ՝ նախատեսված 3,370.0 հազ. դրամի դիմաց:

Պետական տուրքի մասով հավաքման մակարդակի կտրուկ նվազումը 27.11.2006թ. «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու արդյունք է: Տվյալ

փոփոխությամբ ուժը կորցրած են համարվել «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 12-14 կետերը, այն է. պետական տուրքի գանձում չի նախատեսվում ներկրվող գյուղատնտեսական մթերքների կարանտինային թույլտվություն տալու, ներկրվող գյուղատնտեսական մթերքներին «Բ» սերիայի հավաստագիր տալու և գյուղատնտեսական մթերքների (բացի անտառանյութից) արտահանման հավաստագիր տալու համար: Ուժը կորցրած են համարվել նաև «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 16-19 կետերը, արդյունքում պետական տուրքի վճարում չի նախատեսվել տարանցիկ բուսական ծագում ունեցող բեռների և կարանտինի ենթակա բեռնանյութերը հանրապետության ներսում փոխադրելու կարանտինային թույլտվություն, կարանտինի ենթակա բեռնանյութերը մույն մարզի տարածքում իրացնելու թույլտվություն և առանց կարանտինային հավաստագրերի ներկրված մթերքները ստուգելուց հետո վաճառքի թույլտվություն տալու դիմաց: Նշենք, որ 2006 թվականի կատարողականում պետական տուրքի տվյալ եկամտատեսակներով ապահովվել էր 53,862.5 հազ. դրամի չափով պետական բյուջեի եկամուտ, որը կազմել է Կարանտինի տեսչության կողմից տվյալ տարում հավաքված եկամուտների 94.3%-ը:

Ներկայացված տեղեկատվության համաձայն, 2006 և 2007թթ. ընթացքում Կարանտինի տեսչության կողմից տրամադրվել է արտահանման և ներմուծման համապատասխանաբար՝ 6733 և 8859 հավաստագրեր: Համաձայն «Բույսերի կարանտինի և բույսերի պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 7-րդ և 21-րդ հոդվածի 1 և 2 կետերով սահմանված պահանջի, անցումային կետերով ներմուծվող բուսական ծագում ունեցող մթերքների համար փորձանմուշ վերցնելուց հետո Կարանտինի տեսչության պետական տեսուչը ստուգում է կարանտին օրգանիզմների առկայությունը, որից հետո միայն տրամադրում բուսասանիտարական հավաստագիր, իսկ փորձաքննության կազմակերպման համար մատուցվող ծառայությունների դիմաց գանձվել է վճարներ՝ հաստատված սակագների համաձայն: ՀՀ կառավարության 11.03.98թ. թիվ 171 որոշմամբ հաստատվել է պարտադիր լաբորատոր փորձաքննության ենթակա բուսական ծագում ունեցող մթերքների անվանացանկը: 2006թ. ընթացքում մատուցված 3956 և 2007թ.՝ 5632 հատ լաբորատոր փորձաքննության դիմաց, ըստ ներկայացված տեղեկանքի, գանձվել է 48,632.0 և 62,974.0 հազ. դրամ, սակայն կարանտինի տեսչությունում ընդամենը առկա էր համապատասխանաբար՝ 38 և 13 լաբորատոր փորձաքննության եզրակացություն: Այլ կերպ՝ բուսասանիտարական հավաստագրերը տրամադրվել են առանց պարտադիր լաբորատոր փորձաքննության վերաբերյալ եզրակացության առկայության:

Հայաստանի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարության բույսերի կարանտինի և երկրագործության պետական տեսչությունը ունի 46 հաստիք:

Պահպանման ծախսերը երկու տարին միասին կազմել է 108.805,8 հազ. դրամ (2006թ-ին՝ 44465,4 դրամ, 2007թ-ին՝ 64340,4 դրամ): Տեսչության կողմից շահագործվել է երեք

ավտոմեքենա, որոնց շահագործման համար տրամանդրվել է 7920 լիտր վառելիք, որը գումարով կազմել է 2,5 մլն դրամ և սպասարկման ծախս՝ 648,0 դրամ:

Բույսերի կարանտինի և երկրագործության պետական տեսչության կողմից 2006թ. կատարվել է 1274 ստուգում: Բույսերի կարանտինի և երկրագործության պետական տեսչությունը թեպետ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարին ներկայացրել է հաշվետվություն 2006թ.-ին կատարված գործունեության և ստուգումների վերաբերյալ, սակայն իրականում ստուգումներ իրականացնելու վերաբերյալ հավաստիացնող փաստաթուղթ (հանձնարարագիր, հարուցված վարչական վարույթի գործեր) ստուգման արդյունքում չի հայտնաբերվել:

Տեսչության կողմից ստուգվել են բույսերի պաշտպանության միջոցներ իրացնող խանութ-կրպակներն ու անհատ ձեռնարկատերերի գործունեությունը, ստուգվել է 71 խանութ-կրպակ և 8 այլ կազմակերպություններ, կատարվել է 800 նմուշառում, որոնք փորձաքննության են ենթարկվել «Բույսերի կարանտինի և բույսերի պաշտպանության ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի հսկիչ-թունաբանական լաբորատորիայում, հայտնաբերվել է 4 անհամապատասխանության դեպք և տվյալ թունանյութերն հանվել են վաճառքից ու արգելվել դրանց օգտագործումը:

Տեսչությունը չի տիրապետում իր կողմից վաճառքից հանված և վաճառքը արգելված թունանյութերի հետագա պահպանման և ոչնչացման գործընթացին:

2007թ. ընթացքում տեսչության կողմից կատարվել է 1453 ստուգում, որի արդյունքում միայն Սյունիքի մարզի Մեղրի քաղաքի բույսերի պաշտպանության քիմիական և կենսաբանական միջոցներ իրացնող անհատ ձեռներեցի մոտ (սեպտեմբեր ամսին) հայտնաբերել է վարչական իրավախախտման դեպք, որի համար, «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 109¹ հոդվածով նշանակվել է 100.000 ՀՀ դրամ տուգանք: Արձանագրությունը կազմվել է ՎԻՎ օրենսգրքի 255 հոդվածի պահանջների խախտմամբ:

2007թ. ընթացքում, ըստ լիցենզավորման վարչության կողմից տրված տեղեկանքի, բույսերի պաշտպանության քիմիական և կենսաբանական միջոցների վաճառքի գործունեություն իրականացնելու լիցենզիա ստանալու համար դիմել են 42 իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք, որոնցից 33-ը օրենքով նախատեսված ժամկետում ստացել են լիցենզիաներ: 2007թ. ՀՀ-ում բույսերի կարանտինի և երկրագործության պետական տեսչության կողմից թեպետ ստուգվել է բույսերի պաշտպանության միջոցներ իրացնող 71 խանութ-կրպակ և 8 այլ կազմակերպությունների գործունեությունը, սակայն 53 իրավաբանական ու ֆիզիկական անձանց մոտ առանց լիցենզիայի բույսերի պաշտպանության քիմիական և կենսաբանական միջոցների վաճառքի գործունեություն իրականացնելու փաստ չեն արձանագրել, վարչական տույժի չեն ենթարկվել ու չեն գանձել 795,0-ից՝ 1590,0 հազ դրամ վարչական տուգանք:

«ՀԱՅԱՆՏԱՌ» ՊՈԱԿ-ԻՆ
ԱՄՐԱՑՎԱԾ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀՈՂԵՐԻ
ՏՐԱՍԱԴՐՄԱՆ ԵՎ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀՀ կառավարության 10.01.2008թ. թիվ 7-Ն որոշմամբ հաստատված 2007թ. հողային հաշվեկշռով անտառային հողերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 370.6 հազ.հա՝ Հայաստանի Հանրապետության հողային Ֆոնդի 12,5 %-ը: Հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀՀ կառավարության որոշումներով անտառային հողերից այլ կատեգորիա է փոխադրվել 3518.1 հա հողատարածք, որից 2308.6 հա՝ հատուկ պահպանվող տարածքներ, 565.4 հա՝ գյուղատնտեսական նշանակության, 310.5 հա բնակավայրերի և 333.6 հա այլ կատեգորիաներ:

Անտառային հողերն այլ կատեգորիաներ փոխադրելու մասին ՀՀ կառավարության որոշումների ընդունումից հետո այդ տարածքների հանձնման-ընդունման աշխատանքներ չեն կատարվում, որի հետևանքով «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ը (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) լիարժեք չի տիրապետում իրեն ամրացված անտառային հողերի մակերեսներին, ինչպես նաև կիստակեցվեր դրանց հողատեսքերի պատկանելիությունը:

2006-2007թթ.-ին Կազմակերպությունը անտառային հողերի օգտագործման վերաբերյալ կնքել է 53 պայմանագիր: Մասնավորապես՝

հանգստի գոտի օգտագործելու համար - 35 հատ,

գյուղատնտեսական գործունեություն ծավալելու նպատակով - 5 հատ,

տնկարան հիմնելու նպատակով - 4 հատ,

երկրաբանահետախուզական աշխատանքների կատարման նպատակներով -2 հատ,

այլ նպատակներով - 7 հատ:

2006-2007թթ. կնքած անտառային հողերի 53 օգտագործման պայմանագրերի գերակշիռ մասը՝ 36-ը (ընդհանուրի 68 %) կնքվել են «Հրագրանի ա/տ» մ/ճ-ին ամրացված հողերի վերաբերյալ:

Չի իրականացվել ՀՀ անտառային օրենսգրքի 50-րդ և 56-րդ հոդվածների պահանջները, որոնց համաձայն ՀՀ կառավարությունը պետք է սահմաներ պետական սեփականություն համարվող անտառների վարձավճարների նվազագույն չափը: Անտառային հողերը վարձակալության են տրամադրվել «Հայանտառ» ՊՓԲԸ տնօրենի հրամաններով հաստատված վարձավճարներով, որոնցով օգտագործման տրամադրված ոչ բոլոր գործառնական նշանակության անտառային հողերի վարձավճարների դրույքաչափերն են սահմանված: Ընդ որում, որոշ դեպքերում վարձակալության է տրամադրվել անտառային օրենսգրքով սահմանված առավելագույն՝ 60 տարով:

Խախտվել է ՀՀ կառավարության 24.05.07 թիվ 806-Ն որոշման կարգի 37-րդ կետի պահանջը, համաձայն որի անտառային հողերը մշակութային, առողջարարական, սպորտի,

հանգստի և զբոսաշրջության նպատակով վարձակալության տրամադրման համար պետք է ներկայացվեր անտառօգտագործման ծրագրեր, սակայն վարձակալական պայմանագրերը կնքվել են առանց անտառօգտագործման ծրագրերի:

Կազմակերպությունը հստակ հաշվառում չի իրականացնում անտառային հողերի վարձակալական պայմանագրերի, վարձավճարների և առաջացած ապառքների վերաբերյալ, ինչպես նաև պատշաճ վերահսկողություն չի իրականացնում վարձավճարների գանձման ուղղությամբ, որի արդյունքում ապառքը կազմել է վարձավճարների ընդհանուր գումարի 44%-ը: Կազմակերպության կողմից չվճարված վարձավճարների գծով պայմանագրով գոյացած տույժ, տուգանք չի հաշվարկվել, որի ընդհանուր գումարը 31.12.2007թ.-ի դրությամբ կազմել են 4187,0 հազ.դրամ:

Խախտվել է ՀՀ կառավարության 24.05.2007թ. թիվ 806- Ն որոշմամբ հաստատված կարգի 3-րդ կետի պահանջը, համաձայն որի պետական անտառների և անտառային հողերի օգտագործման վճարները վճարվում են ՀՀ պետական բյուջե: Վերոհիշյալ որոշումը ուժի մեջ մտնելուց հետո (11.08.2007թ.) վարձակալական վճարները շարունակվել են վճարվել Կազմակերպության հաշվին: Կազմակերպությունը 25.06.2008թ.-ի դրությամբ ՀՀ պետական բյուջե վճարվելիք 8.828,4 հազ. դրամ գումարը վերահսկողության ժամանակահատվածում փոխանցել է ՀՀ պետական բյուջե:

ՀՀ կառավարության 10.06.2004թ. թիվ 894-Ն և 07.04.2005թ. թիվ 486-Ն որոշումների համաձայն պետական անտառային ֆոնդի հողերից 2895հա անհատույց (մշտական) օգտագործման իրավունքով տրամադրվել է «Սաֆարի ինտերնացիոնալ» հայ-իտալական համատեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ-ին՝ վայրի կենդանիների սիրողական որս կազմակերպելու նպատակով: ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը ընկերության հետ կնքել է «Բուսական և կենդանական աշխարհի օբյեկտների պահպանության, վերարտադրության և օգտագործման» պայմանագիր, որի գործողության ժամկետը սահմանվել է մեկ տարի (16.08.2005թ.), սակայն ժամկետը լրանալուց հետո նոր պայմանագիր դեռևս չի կնքվել: Արդյունքում անհատույց, անժամկետ տրամադրված տարածքներում ՍՊԸ-ն գործունեություն է ծավալում առանց ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ համապատասխան պայմանագիր կնքելու:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 06.04.2006թ. թիվ 479-Ա և 16.06.2006թ. թիվ 865-Ա որոշումների ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Զերմուկի անտառտնտեսության, Եղեգիսի անտառտնտեսության, Արարատի մարզի համայնքների վարչական սահմաններից դուրս գտնվող 13067.9հա հողերում 49 տարի ժամկետով թույլատրվել է «Կենդանիների աշխարհ» ՍՊԸ կազմակերպել կենդանական աշխարհի օգտագործում և վերարտադրություն: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը «Կենդանական աշխարհ» ՍՊԸ-ի հետ անտառտնտեսությունների տարածքների համար կնքել է «Կենդանական աշխարհի վերարտադրության և օգտագործման նպատակով անտառի անհատույց օգտագործման»

պայմանագիր այն դեպքում, երբ ՀՀ կառավարության որոշմամբ տարածքների անհատույց օգտագործում չէր նախատեսում: Միաժամանակ ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը «Կենդանական աշխարհի օբյեկտների պահպանության, վերարտադրության և օգտագործման կազմակերպման» մասին 16.08.2006թ պայմանագիր է կնքել ընկերության հետ, սակայն պայմանագրի համապատասխան կետերով սահմանված կենդանական ռեսուրսների բազմացման, դրանց հաշվառման և այլ պարտականությունների կատարման նկատմամբ վերահսկողություն նախարարությունը պայմանագրի կնքման պահից չի իրականացրել:

Կազմակերպության և Անահիտ Մանուկյանի միջև կնքվել է «Ջերմուկի ա/տ» մասնաճյուղին ամրացված անտառային հողերից 45 հեկտար և 72 հեկտար հողերի վարձակալության պայմանագրեր (30.08.2006թ.)՝ 25 տարի ժամկետներով: Ընդ որում, տարեկան վարձավճարները կազմում են համապատասխանաբար 540 հազ. դրամ և 864 հազ. դրամ: Համաձայն անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի տեղեկատվության նշված պայմանագրերը պետական գրանցում են ստացել 2006թ. սեպտեմբերի 4-ին, իսկ 2008թ. հունիսի 10-ին ներկայացվել է համաձայնագիր՝ պայմանագիրը լուծելու մասին, որի հիման վրա իրավունքի գրանցումը և վկայականները չեղյալ են համարվել: Սակայն Վարձատուի կողմից պայմանագրի գործող ժամանակահատվածի համար վարձավճարի որևէ պարտք չի հաշվարկվել և , հետևաբար, վճարելու պահանջ չի ներկայացվել : Նշվածի հետևանքով չի վճարվել 960,0 հազ. դրամ և 1.536,0 հազ. դրամ վարձավճարներ՝ ընդամենը 2.496,0 հազ. դրամ:

Պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին օգտագործման իրավունքով ամրացված գույքի վարձակալության մասին

Նախարարության համակարգի պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին անհատույց օգտագործման իրավունքով ամրացված 139449.6 քառ. մետր մակերեսով անշարժ գույքից 13712.7 քառ. մետր (շուրջ 9.8%) տրվել է վարձակալության՝ 9.556.2 հազ. դրամ տարեկան վարձավճարով: Ընդ որում, վարձակալության տրված անշարժ գույքից 8143.7 քառ. մետրը (շուրջ 59%) տրամադրվել է «Բանջարաբուստանային և տեխնիկական մշակաբույսերի գիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին ամրացված անշարժ գույքից: Հարկ է նշել, որ նշված կազմակերպության կողմից վարձակալության տրված անշարժ գույքը կազմում է իրեն օգտագործման իրավունքով ամրացված անշարժ գույքի (10107.7 քառ.մետր) շուրջ 80%-ը:

Ընդհանուր առմամբ, վարձակալության տրամադրման գործընթացի խախտումների հետևանքով ՀՀ պետական բյուջե վերականգնման գումարը կազմում է

4.885.8 հազ. դրամ, որից 2.279.0 հազ. դրամ գումարը «Բանջարաբուստանային և տեխնիկական մշակաբույսերի գիտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին վճարված վարձավճարն է:

Եզրակացություն

Հավելագրված գումարներ, որոնք ենթակա են վերականգնման

- Սարալճի, Ստեփանավանի, Սպիտակասարի ջրաբքիացման համակարգի վերանորոգման աշխատանքները կատարվել են բազմաթիվ խախտումներով, որի արդյունքում թույլ է տրվել հավելագրում, գումարով՝ 28,831.2 հազ. դրամ:
- Ջորագյուղի համայնքի ոռոգվող հողերի ջրաապահովվածության բարձրացման աշխատանքներում նախագծով նախատեսված բնահողի վերականգնումն իրականացվել է թերի: Թույլ է տրվել հավելագրումներ գումարով՝ 4,757.6 հազ. դրամ:
- Գետերի և հեղեղատարների հունների մաքրման և ափերի ամրացման շինարարական աշխատանքները կատարվել են բազմաթիվ խախտումներով և թերություններով, ինչի հետևանքով թույլ են տրվել հավելագրում, գումարով՝ 71,029.7 հազ. դրամ:
- Բագրատաշենի, Բավրայի և Գոգավանի սահմանային հսկիչ կետերում աշխատանքները կատարվել են բազմաթիվ թերություններով և խախտումներով: Թույլ են տրվել ծավալագնային հավելագրում՝ գումարով 30,585.8 հազ. դրամ, կապալառուների գներով համադրում անելու հետևանքով նախահաշվային արժեքի համեմատ վճարվել են ավելի գումարներ՝ 12,165.0 հազ. դրամ:
- «Գյուղատնտեսական նշանակության այլ օբյեկտների հիմնանորոգում» ծրագրով մարզերի անասնաբուժական լաբորատորիաների մասնաշենքերի վերանորոգման աշխատանքները կատարվել են նախագծի էական խախտումներով, որի արդյունքում թույլ են տրվել ծավալագնային հավելագրումներ, գումարով՝ 5,114.9 հազ. դրամ:
- «Գյուղատնտեսական էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ին ամրակցված մասնաշենքի 1-ին, 2-րդ, 8-րդ հարկերի տանիքի վերանորոգման և ջեռուցման համակարգի տեղակայման աշխատանքներն իրականացվել են թերություններով և խախտումներով, թույլ են տրվել ծավալագնային հավելագրում, գումարով՝ 1,770.4 հազ. դրամ:
- «Ագրոքիմիական ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2006-2007 թթ. ընթացքում չկատարված աշխատանքների դիմաց պետական բյուջեից ստացվել է 9,974.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:
- «Հանրապետական անասնաբուժական հակահամաճարակային և ախտորոշիչ կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից 2006-2007 թվականներին փաստացի չկատարված փորձաքննության դիմաց ավելի է ֆինանսավորվել 56.5 մլն դրամ (2006 թվականին՝ 41.0 մլն դրամ և 2007 թվականին՝ 15.5 մլն դրամ):

- «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի կողմից ցանկապատման աշխատանքներ չկատարված, սակայն հավելագրված աշխատանքների գումարը կազմում է 997.6 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:
- Նախարարության կողմից իրականացված արհեստական սերմնավորման աշխատանքների արդյունքում մատակարար կազմակերպություններին ավելի է վճարվել 4,774.7 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:
- ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը լրավճար պետք է տրամադրեր հավաստագրված արտադրված ծավալների համար: Նախարարության կողմից լրավճարները վճարվել են սահմանված կարգի խախտմամբ՝ չհավաստագրված ծավալների համար ավելի է վճարվել 5,979.5 հազ. դրամ, որը ենթակա է պետական բյուջե վերականգնման:
- Նախարարության և 9 ՊՈԱԿ-ների միջև 2006-2007թթ.-ի համար կնքած պայմանագրերով իրականացված միջին մասնագիտական և նախնական արհեստագործական ուսուցման ծառայությունների դիմաց սովորողների միջին տարեկան փաստացի թիվը պայմանագրերում նախատեսված միջին տարեկան սովորողների համեմատ պակաս լինելու պարագայում վճարվել է 6,420.1 հազ. դրամ ավելի, որը ենթակա է վերականգնման պետական բյուջե:

Զգանձված ժամկետանց օրերի տույժ

- Աշխատանքները նախատեսված ժամկետներում չկատարելու պարագայում «ՎԼՀԱԲ» ՍՊԸ-ից չի գանձվել և պետական բյուջե վճարվել ժամկետանց օրերի համար նախատեսված տույժ, գումարով՝ 42,849.6 հազ. դրամ:
- Մեղուների վարիատոզ հիվանդության դեմ նախատեսված պատվաստանյութի մատակարարման ժամկետների խախտման համար «Մուլտի Ագրո» ՍՊԸ-ից չի գանձվել և բյուջե վճարվել ժամկետանց օրերի տույժ՝ 333.8 հազ. դրամ:
- «Սոկոլ Գրուպ» ՍՊԸ-ի կողմից սերմացուի մատակարարման ժամկետների ուշացման համար, նախարարության կողմից չի գանձվել և պետական բյուջե վճարվել ժամկետանց օրերի համար նախատեսված տույժը, գումարով՝ 182,6 հազ. դրամ:

Ոչ նպատակային ծախսեր

- 2006 թվականին ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից «Թռչնի գրիպ» և «Խոզերի աֆրիկյան ժանտախտի դեմ» ծրագրերով նախատեսված աշխատանքների իրականացման համար հատկացված միջոցների հաշվին կնքված պայմանագրի համաձայն «Հանրապետական անասնաբուժական հակահամաճարակային և ախտորոշիչ կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին հատկացված գումարները ծախսվել է ծրագրի հետ կապ չունեցող, ձեռք բերված ապրանքների և կատարված աշխատանքների վճարման համար: Հատկացված գումարները ծախսվել են ոչ նպատակային և անարդյունավետ:

- Արհեստական սերմնավորում իրականացնելու համար նախարարության կողմից ընտրված համայնքները չունեն հիմնավորումներ: Շատ համայնքներ, ունենալով ավելի շատ անասնազոխաքանակ, չեն ընդգրկվել պայմանագրերում:
- Նախարարությունը պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին ձեռք բերված գարնանացան մշակաբույսերի սերմերը պետք է աջակցության ձևով տրամադրեր երաշտից տուժած համայնքների հողօգտագործողներին, սակայն աջակցություն է ցուցաբերել երաշտի հետ ընդհանրապես կապ չունեցող մարզերին և համայնքներին:
- Պետական միջոցների հաշվին ձեռք բերված գարնանացան մշակաբույսերի սերմացուների բաշխումը չի ապահովել ակնկալվող արդյունավետություն, շատ դեպքերում այն օգտագործվել է ոչ նպատակային:
- 2006-2007թթ. գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պատվաստումների՝ հակահամաճարակային միջոցառումների մեջ նախատեսված կենդանիների և մարդկանց համար առավել վտանգավոր հիվանդությունների մեջ մեղուների վարիատոզ հիվանդությունը չի ընդգրկվել, սակայն հատկացված միջոցներից կատարել է ոչ նպատակային ծախս՝ գնել է մեղուների վարիատոզ հիվանդության դեմ պատվաստանյութ և կատարել պատվաստում:
- Բույսերի պաշտպանության միջոցառումների ծրագրով նախատեսված պայքարի միջոցառումներ կատարելու համար չի նշվել օգտագործվելիք թունանյութի անվանումները, ուստի հաշվարկները կատարվել է առավելագույն չափաքանակներով և կատարվել է խիստ մոտավոր հաշվարկ, ինչի արդյունքում ծրագրով ավելի է նախատեսվել շուրջ 100,361.0 հազ. դրամ գումար:
- 2006-2007թթ. պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին, կնքված պայմանագրով նախատեսված աշխատանքների ծավալը կատարողների կողմից միակողմ, առանց պայմանագրերի կետերի վերանայման ենթարկվել է փոփոխության, իսկ պատվիրատուի կողմից աշխատանքները ընդունվել և վճարվել է առանց առարկությունների:
- ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը հիմք ընդունելով մարզպետարաններից ստացված ցանկացած գրություն , աջակցություն է տրամադրել համայնքներին առանց որևէ հիմնավորման: Երաշտից տուժած նշված տարածաշրջաններում, մարզային հանձնաժողովների կողմից, շատ դեպքերում սերմացուն բաշխվել է սահմանված նորմայից ավելի:

Համապատասխանություն օրենսդրությանը

- Նախարարության ապարատի պահպանման համար հաստատված նախահաշվի առանձին հոդվածների նկատմամբ թույլ է տրվել գերաժախս, իսկ որոշ դեպքերում խախտելով ՀՀ կառավարության 15.12.05թ. թիվ 2162-Ն և 21.12.06թ. թիվ 1851-Ն որոշման 5.1և 5.3 կետերի պահանջները, բյուջետային միջոցներն ուղղվել են սպասարկող կազմակերպություններ, առաջացնելով դեֆիտորական պարտքեր:

- Խախտվել է «Անասնաբուժության մեջ օգտագործվող կենսապատրաստուկների ՀՀ ներմուծման և արտահանման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 2005թ. հունիսի 21-ի թիվ 1088-Ն որոշմամբ սահմանված կարգի 6-րդ կետի պահանջը, ըստ որի ներմուծման և արտահանման պատվաստանյութերը ենթակա են հավաստագրման:
- Իրականացված բոլոր շինարարական օբյեկտներում բազմիցս խախտվել են «Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ գլխի 6-րդ հոդվածի և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 28.04.1998թ թիվ 44 հրամանի, 02.02.02թ. ՀՀ կառավարության թիվ 96 որոշման կարգի 2- րդ գլխի 13 - րդ կետի, 21.12.1998թ. ՀՀ կառավարության թիվ 812 որոշման կարգի 3 - րդ կետի «ա» ենթակետի, ինչպես նաև 28.04.98թ. ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի թիվ 44 հրամանի պահանջները:
- Նախագծային աշխատանքները կատարվել են առանց ճարտարապետա-հատակագծային առաջադրանքների, բացակայում են շինարարության թույլտվությունները: Նախագծերը համաձայնեցված չեն:
- Նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի կազմը չի համապատասխանում 1.02.01-85 ՇՆ և Կ (Շինարարության նորմեր և կանոններ) պահանջներին, մասնավորապես բացակայում է նախագծային առաջադրանքը: Շինարարության ընդունման նորմերի մասով բացակայում են ծածկված աշխատանքների ակտերը, օգտագործված նյութերի որակի հավաստագրերը, շինարարության վարման մատյանները:
- Տեխնիկական հսկողությունը իրականացվել է լուրջ թերություններով և բացթողումներով:
- Թերի կազմված նախագծերին տրվել է դրական փորձագիտական եզրակացություն:
- 2007թ. ներքին աուդիտի կողմից համակարգի մի շարք կազմակերպություններում ստուգվել են գործառույթների և հաշվապահական գրանցումների ճշտությունը, սակայն իրականացրած աուդիտի ընթացքում չի նվազել հաշվետվություններում սխալների և անարժանահավատ տվյալների քանակը, որը պատճառ է դարձել հաշվետվություններում անարժանահավատ տվյալների արտացոլմանը: Իրականացրած աուդիտը (ներքին վերահսկողություն) կրել է ձևական բնույթ:
- Գեղարքունիքի մարզի Ճամբարակի նախկին վարչական տարածաշրջանի Արծվաշեն համայնքի 259 հողօգտագործողներին 6762,0 հազ. դրամ սուբսիդիան տրամադրվել է որոշման պարտադիր պայման հանդիսացող հողի սեփականության կամ վարձակալված հողատարածքի իրավունքի վկայականի՝ տրված ՀՀ կառավարության առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից, բացակայության պարագայում, խախտելով որոշման 8-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի պահանջները:
- Ծրագրի շրջանակներում գյուղատնտեսական գործունեություն իրականացնող բոլոր 2722 տնտեսավարողներին, նախարարության կողմից սուբսիդիայի գումարները հատկացվել

է նրանց կողմից կատարված փաստացի ցանքերի և բազմամյա տնկարկների զբաղեցրած տարածքների վերաբերյալ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ներկայացվող ելակետային փաստաթղթերի բացակայության պարագայում, խախտելով որոշման 11-րդ հոդվածի 4-րդ և 5-րդ կետի պահանջները:

Ոչ արդյունավետ ծախսեր

- Անասնաբույժների հետ կնքված պայմանագրերը կնքվել է մի շարք բաց թողումներով, չի նշվել տվյալ համայնքում առկա անասնազիխաքանակը, անասնաբուժական միջոցառումների իրականացման ժամանակացույցը, համայնքներին հատկացվող պատվաստանյութի և պատվաստումների թվի վերաբերյալ տեղեկատվությունը:
- 12.10.2006թ. ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից հատկացված 13,000.0 հազ. դրամ միջոցի հաշվին ձեռք է բերվել սարքավորում՝ գազոմատոգրաֆ, սակայն այն մինչ օրս գտնվում է ՊՈԱԿ պահեստում և չի շահագործվում:
- Շինարարական աշխատանքներում տեղ գտած թերությունները կարող են բերել կոնստրուկտիվ համակարգի պահանջվող նորմատիվային ամրության նվազեցման, կասկածի տակ դնելով շենքի ամրությունը, կայունությունը, հուսալիությունը և ներդրված միջոցների արդյունավետությունը:
- Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին նախատեսվել էր կառուցել եվրոպական չափանիշներին համապատասխան անասնաբուժական և բույսերի կարանտինի սահմանային հսկիչ կետեր, սակայն շինարարական աշխատանքները կատարվել են բազմաթիվ թերություններով: Կառուցված շինությունները մինչ օրս չեն շահագործվում, չեն ծառայում իրենց նպատակին: Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների ծախսը չի ապահովել ծրագրով ակնկալվող արդյունավետությունը:
- Նախարարության կողմից «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի 2006թ. համար կազմված և հաստատված նախահաշիվը տարվա ընթացքում մի քանի անգամ ենթարկել է փոփոխության: Առանց հիմքերի նվազեցվել է նախահաշվում պլանավորված սեփական եկամուտները:
- Չնայած այն հանգամանքին, որ նախարարի կողմից արձակված հրամանների համաձայն սահմանվել են հատատեղային ֆոնդի սանիտարական խնամքի և հատումների ծավալի առաջադրանքներ՝ նախարարության կողմից այն հաշվի չի առնվել և կազմված նախահաշվում պլանավորվել է պակաս եկամուտներ, 2006թ. գումարով 172,601.1 հազ. դրամ, 2007թ.՝ 85,645.4 հազ. դրամ: Արդյունքում կազմակերպությունը, ունենալով բավարար միջոցներ, սեփական ծախսերի կատարման համար գումար է ստացել պետական բյուջեից:
- Հայաստանի Հանրապետությունում տավարաբուծության զարգացման ծրագրով ներմուծված 110 գլուխ երիւնջներից 89-ը հանձնվել է ծրագրում չընդգրկված մարզերի ընկերություններին և գյուղացիական տնտեսություններին (Կոտայքի մարզի երեք ընկերությունների 58 գլուխ, Վայոց ձորի և Սյունիքի մարզի մեկական գյուղացիական տնտեսության՝ 20 և 11 գլուխ):

- Չնայած տավարաբուծության զարգացման ծրագրով նախատեսվել էր լիզինգային վարկավորման եղանակով տոհմային երինջների մատակարարում իրականացնել Արարատի և Արմավիրի մարզերի գյուղատնտեսական տնտեսություններին, սակայն նախարարության կողմից նման եղանակով երինջների մատակարարում է իրականացվել այլ մարզերի ընկերություններին և գյուղացիական տնտեսություններին:
- Հանրապետության տարբեր մարզերում կովերի արհեստական սերմնավորման աշխատանքները 2006թ. ընթացքում 2005 թ. համեմատ նվազել է շուրջ 2.5 հազար գլխով, իսկ 2007 թվականի ընթացքում 2006 թվականի համեմատ՝ 2000 գլխով: Փոխարենը տարեկան ծրագրում ավելացել է այծերի և խոզերի արհեստական սերմնավորման աշխատանքները, ինչը ընդհանրապես նախատեսված չէր միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրով և չէր կարող ապահովել գումարի ծախսման արդյունավետություն:
- Նախարարության կողմից խախտվել է կնքված պայմանագրերով նախատեսված արհեստական սերմնավորման ծախսերի փոխհատուցման պայմանները: Գումարները վճարվել են ընկերությունների կողմից դրամարկղ մուտքագրված ընդհանուր գումարի վերաբերյալ մեկ մուտքի անդորրագրի հիման վրա՝ ըստ սերմնավորողի:
- Նախարարության կողմից հսկողություն չի իրականացվել հանրապետություն ներկրվող և բաշխվող պարարտանյութի որակի նկատմամբ:
- Անասնաբույժների հետ կնքված պայմանագրերը կնքվել է մի շարք բաց թողումներով, չի նշվել տվյալ համայնքում առկա անասնագլխաքանակը, անասնաբուժական միջոցառումների իրականացման ժամանակացույցը, համայնքներին հատկացվող պատվաստանյութի և պատվաստումների թվի վերաբերյալ տեղեկատվությունը:

Եկամտային մաս

- Գյուղատնտեսական տեխնիկայի պետական տեսչության կողմից տարեկան տեխնիկական զննության է ենթարկվել հանրապետության գյուղատնտեսական տեխնիկայի 45.1 %-ը, որի հետևանքով չի գանձվել և պետական բյուջե վճարվել 20,655.0 հազ. դրամ պետական տուրք:
- 2007թ. ՀՀ-ում բույսերի կարանտինի և երկրագործության պետական տեսչության կողմից թեպետ ստուգվել է բույսերի պաշտպանության միջոցներ իրացնող 71 խանութ-կրպակ և 8 այլ կազմակերպությունների գործունեությունը, սակայն 53 իրավաբանական ու ֆիզիկական անձանց մոտ՝ առանց լիցենզիայի բույսերի պաշտպանության քիմիական և կենսաբանական միջոցների վաճառքի գործունեություն իրականացնելու փաստ չեն արձանագրել, վարչական տույժի չեն ենթարկել ու չեն գանձել 795,0-ից՝ 1590,0 հազ դրամ վարչական տուգանք:

Առաջարկություններ

ՀՀ կառավարությանը

- Նպատակահարմար է գյուղատնտեսության բնագավառում տարանջատել լիազոր մարմնի գործառնություններն ու պատասխանատվությունը՝ համակարգի տեսչությունների կողմից իրականացվող ստուգումների արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով: Այդ տեսանկյունից նպատակահարմար է «Բույսերի կարանտինի և երկրագործության» և «Սննդամթերքի անվտանգության և անասնաբուժական» պետական տեսչությունների առանձնացումը ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունից:

- Նպատակահարմար է անտառխախտումների համար կազմված ակտերի հետևանքով պատճառված վնասի վերականգնման արդյունքների, ինչպես նաև անտառխախտումների և բնօգտագործման վնասների ամփոփ հաշվետվությունների վերաբերյալ համապատասխան պետական մարմինների միջև (ՀՀ գյուղատնտեսության և բնապահպանության նախարարություններ, դատական և իրավապահ մարմիններ) սահմանել համապատասխան տեղեկատվության տրամադրման և փոխանակման ընթացակարգ:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությանը

- Թույլ չտալ առանձին ծախսային հոդվածներով փաստացի ծախսերի գերազանցում:
- Բյուջետային հայտերը կազմել հիմնավոր հաշվարկներով, սահմանված կարգի խախտումներով ծախսային հոդվածների միջև վերաբաշխումը բացառելու նպատակով:
- Բույսերի առավել վտանգավոր վնասատուների դեմ աշխատանքներն իրականացնել ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից կատարված մոնիտորինգի տվյալների հիման վրա կազմված վարակվածության քարտեզների համաձայն:

- Գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պատվաստումները կատարել միայն կենդանիների հիվանդությունների հսկողության պետական համակարգում գրանցված հիվանդության գծով:

Ձեռնարկել միջոցառումներ՝

- արձանագրված ծավալագնային հավելագրումները՝ 142,089.6 հազ. դրամ, կապալառուների գներով համադրելու հետևանքով նախահաշվային արժեքի համեմատ վճարված ավելի գումարները 12,165.0 հազ. դրամ և տույժերը 43,366.0 հազ. դրամ պետական բյուջե վերականգնելու ուղղությամբ,

- նախարարության և համակարգի ՊՈԱԿ-ների կողմից չկատարված աշխատանքների դիմաց պետական բյուջեից հավելագրման արդյունքում ստացված գումարները՝ 84,645.9 հազ. դրամ վերականգնելու ուղղությամբ,

- անասնաբույժների հետ կնքվող պայմանագրերում անպայման ներառել համայնքում առկա անասնազլխաքանակի, ստացված պատվաստանյութի, անասնաբուժական միջոցառումների իրականացման ժամանակացույցը,

- շարունակել ՀՀ մնացած համայնքներին սառնարաններով և դաշտային թերմոճամպրուկներով ապահովումը՝ ջերմային ռեժիմի և իմունոգեն հատկանիշների պահպանման և արդյունքում պատվաստումների արդյունավետության բարձրացման համար,

- վերանայել «պետության կողմից համայնքի ղեկավարի պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ֆինանսավորում» ծրագրի իրականացման ուղիները և գտնել ավելի արդյունավետ եղանակ՝ պատվաստման միջոցառումները իրականացնելու համար,

- համակարգի կազմակերպություններում ակնկալվող եկամուտների պլանավորումը կազմակերպել պատշաճ մակարդակով: Պլանավորելիս հաշվի առնել գոյություն ունեցող բոլոր ռեսուրսները,

- սերմերի նմուշառումների վերաբերյալ վարվող գրանցամատյանները, որպես խիստ հաշվառվող մատյաններ, էջակալել, էջակարել և հաստատել սահմանված կարգով,

- հանձնարարել նախարարության գլխավոր աուդիտորին՝ ներքին վերահսկողության աշխատանքները կազմակերպել և կատարել պահանջվող նորմերին համահունչ, բացառելով ձևականությունը:

«Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետի համաձայն, մեկամսյա ժամկետում ՀՀ վերահսկիչ պալատին տրամադրել գրավոր տեղեկատվություն՝ հաշվետվությամբ արձանագրված խախտումների վերացման վերաբերյալ: